

EVANGÉLIKUS Élet

Életben maradni,
de milyen áron?

„Arcodat viszem”
– magyarföldi csodák

Békéscsabán
a gravitáció is
jobban hat

SZÉL
RÓZSA

#szelrozsza

Huszonöt éves a Szélrózsa

A jövőbe tekintettek az ünnepi pikniken

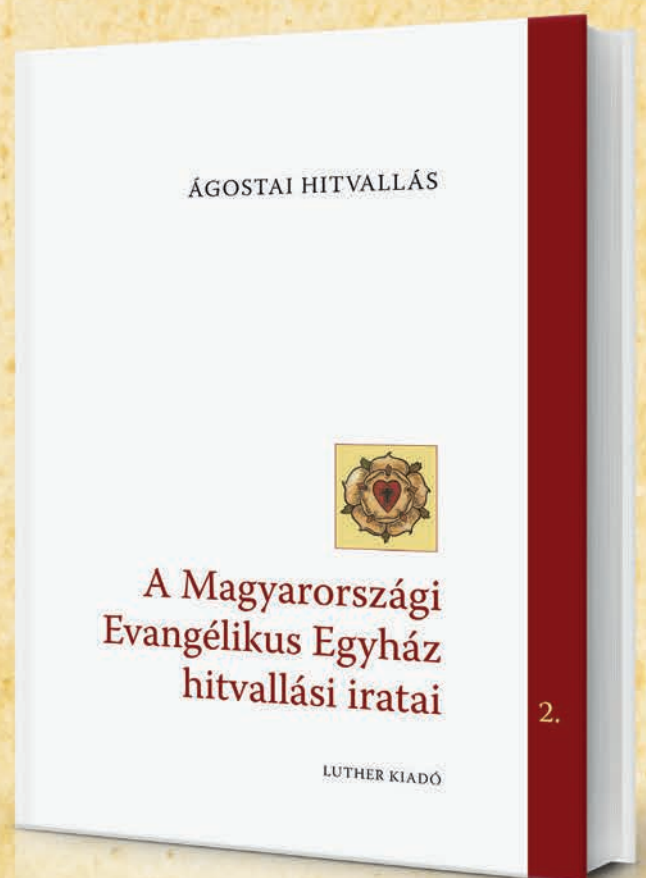
KEDVEZMÉNY

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS
EGYHÁZ HITVALLÁSI IRATAIRA

AUGUSZTUS 8–31.

Minden kötetre
20% kedvezmény

Az öt kötetet egyben
több mint
25%-kal olcsóbban
kínáljuk:
17 800 forint helyett
12 990 forintért.

ÉLETBEN MARADNI

Pumpálták a mellkasát, de már nem tudták megmenteni. A hírekből utóbb az derült ki, nem baleset történt, és nem is hirtelen rosszul lett miatt feküdt a földön. A bevásárlóközpont tetejéről ugrott le...

A busz ablakából egy pillanatra szemtanúja lehettem a mentősök küzdelmének. A szerkesztőségbe siettem éppen, vártak a kinyomtatott oldalak, hogy még utoljára átolvassam a cikkeket, mielőtt ebben a beköszöntőben olvasóink figyelmébe ajánlom őket. Már fogalmaztam a mondatokat, amelyekkel majd indítom ezt a néhány sort.

Óvni, védeni magunkat és szereteteinket ösztönös törekvése valamennyiünknek – a natúrkozmetikumokat gyártó, hívő evangélikus gyógyszerész bemutató riportunk kapcsán jutott ez eszembe. De eszembe juthatott volna azoknak az édesanyáknak a vallomásait olvasva is, akiket a munka és a család összeegyeztetéséről kérdeztünk.

Ezekben a cikkeken és további írásokban is megjelenik a közösség, alkossák azt vér szerint is összetartozó vagy egyazon munkahelyen dolgozó emberek, egy rend(ház) szerzetesei, egy település lakói – vagy épp a gyülekezetek, az egyház tagjai. Szinte mindig bebizonyosodik, hogy egyedül, társak nélkül nem boldogulunk; szükségünk van egymásra, ezért maradhattunk meg eddig, ezért vagyunk itt most, és ez a kulcsa a jövőnknek is.

Múlt, jelen, jövő hármásából pedig – miként arra a Szélrózsza-piknik ígértetője is rámutatott – a jelen pillanat a legfontosabb: most kell találkozunk, most kell megszólítanunk egymást, most kell elmondanunk azt az imát vagy megtennünk azt a cselekedetet, amelyre a Szentlélek indít bennünket, most kell a szeretet parancsát követnünk és a Szeretet bennünket hívó, minket megmenteni akaró hangját követnünk.

Ahogy Gáncs Tamás jegyzetében is olvashatjuk: így fogunk túlélni, életben maradni – sőt az Életből táplálkozni.

■ VITÁLIS JUDIT

Ne spóroljunk a személyességgel!

A Szélrózsza országos evangélikus ifjúsági találkozó huszonötödik születésnapjának megünneplésére szervezett piknik délutáni forumbeszélgetésén arra keresték a választ, hogy miképpen lehet az egyházban marasztalni, illetve odahívogatni a fiatalokat.

8. oldal

Ágnes napsugarai

A natúrkozmetikumok izgalmas világába kalauzol bennünket dr. Zdenkó Ágnes gyógyszerész. A többgenerációs evangélikus család tagja nem csak saját fejlesztésű termékeiről beszél riportunkban. A Napsugaram Natúrpatika tulajdonosa hitéletéről, a gondviselés vezetéséről is bizonyosságot tesz.

23. oldal

„Nem leszek hajlandó a családomat beáldozni”

Sokféleképp lehet jó anyának lenni. Édesanyákat – két lelkész, orvost és jogászt – kérdeztünk arról, miként igyekeznek megteremteni a család és a munka közötti egyensúlyt. A legjobbat akarják a gyerekeiknek, de saját álmaikról, céljaikról sem szeretnék lemondani.

31. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Gregersen-Labossa György	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Varsányi Ferenc	6
Krónika • Hírek, tudósítások	7
Égtájéoló • Fabiny Tamás püspök írása	14
Portré • Bárdossy Tamás gyülekezeti referens, egyházmegyei felügyelő	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Jegyzet • Augusztus 20. – Egy cserép föld • Füller Tímea írása	18
Kultúrkörök • Utazás TÉRben és IDŐben – Új állandó kiállítás Békéscsabán	19
Jegyzet • Mit üzen egy elrontott Miatyánk? • Balczó Mátyás írása	22
Riport • Ágnes napsugarai – Natúrkozmetikumok hívő gyógyszerésztől	23
Ajánló • Vita mixta – Szeretesi közösségek a Magyar Nemzeti Múzeumban	26
Interjú • Digitális liturgikus könyv – Beszélgetés Szepesfalvy Kristóffal	27
Cantate • Örüljünk mi, keresztyének! – A Gyülekezeti liturgikus könyv kincsei ...	28
Ajánló • Fabiny Tibor: Isten maszkjai	30
Kötőszó-szemle • Nők többféle szerepben – lelkész, orvos, jogász válaszol	31
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	34
Krónika • Hírek, tudósítások	37
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Kőszeghyné Raczkó Zsuzsanna	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Heinemann Ildikó	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Kalinczák Luca diák – Bakonycsérnye. Az iskolai hittanóra nem olyan meghitt, mint a gyülekezeti ifjúsági óra, de azt is nagyon szeretem, mert jó a hangulata, és a nehéz nap közben feltölt. Az órákat lelkészünk, Szarka Éva néni tartja. Szeretem, hogy mindig megbeszéljük az éppen előkerülő bibliai történeteket. Karácsony története és húsvét ünnepe is nagyon fontos számomra.

Az istentiszteleten az énekeket nagyon kedvelem, és azt is, hogy van lehetőség felolvasásra. Erre szoktam jelentkezni. Ilyenkor előre megkapjuk a szöveget, ezt otthon gyakorlom, hogy minél szebben tudjam majd a templomban elmondani. Megtisztelő, hogy én olvashatom fel a bibliai igét. A prédikációt is nagyon szeretem, mert akkor a lelkész elmagyarázza, hogy miről szól az ige. Erre figyelni szoktam.

Estéknként otthon együtt imádkozni szoktunk, valamint az is gyakori, hogy a Bibliából közösen olvasunk fel. Ilyenkor apa, anya és a testvérem is ott van. Ezután meg szoktuk beszélni, hogy miről szól, amit olvastunk. Ilyenkor mindenki megosztja a gondolatait a többiekkel. Fontosak ezek az együttlétek számomra.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Nyári szünetet tart az országos iroda

Tájékoztatjuk egyházközségeink, intézményeink vezetőségét és tisztelt partnereinket, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája augusztus 2., hétfő és augusztus 13., péntek között, valamint az Evangélikus Országos Gyűjtemény augusztus 2., hétfő és augusztus 31., kedd között az Evangélikus Országos Múzeum

kivételével zárva tart, az ügyintézés ez idő alatt szünetel. Az első munkanap az országos irodán augusztus 16., hétfő, a szokásos munkarend szerint. Ezúton kívánunk minden kedves testvérünknek és partnereinknek jó pihenést a nyári időszakra!

KRÁMER GYÖRGY,

az országos iroda igazgatója

ORATIO OECUMENICA

Istenünk, te irgalmas, de egyben igazságos Úr vagy! Szentháromság ünnepe után hetven nappal megemlékezhetünk a Krisztus születése utáni 70. évben történekről, amikor Jeruzsálem, a templom és az oltár elpusztult. Azóta nincs áldozat bemutatása, és nincs központi vezetősége sem a zsidó vallásnak. Bizony beteljesültek Jézus szavai, hogy kő kövön nem marad, amelyet le ne rombolnának. Az első keresztyének, amikor még lehetett, kivonultak Jeruzsálemből Pellába, így életben maradtak.

Istenünk! Te azt akarod, hogy mindenki megtérjen és éljen, ezért adsz sok-sok örömet, de azt is megengeded, hogy természeti katasztrófák, emberi tragédiák, háborúk történjenek. Kérünk, óvj meg bennünket most is, a csendesedő járványhelyzetben. Köszönjük a vakcinákat felfedező kutatókat, a tömeggyógyítást lehetővé tevő találmányokat.

Kérjük, add igédet és Szentlelkedet, hogy bátrabban, hittel és szeretettel keressük és építsük a kapcsolatot lelki testvéreinkkel, és tudatosabban szolgáljunk az elveszettek felé. Mindig kísért bennünket a megalégedettség, a békéből fakadó hamis biztonság; csak a benned való feltétlen bizalom tud megmozdítani bennünket, hogy másokkal is törődjünk. Jézusunk! Add, hogy komolyan vegyük igédet: „Nagyobb boldogság adni, mint kapni!”

Köszönjük, hogy imádkozhatunk másokért, segíthetünk másokat. Köszönjük, hogy szép magyar nyelvünkön olvashatjuk a Bibliát, templomban, nyilvánosan énekelhetünk, és hallgathatjuk az igehirdetéseket, bizonygátételeket, részesülhetünk a szentségek adta áldásokban. Tudjuk, hogy ez nem lesz mindig így, de szeretnénk kihasználni a rólad való tanúságtétel lehetőségeit, akár az interneten keresztül is. Köszönjük, hogy te vezetsz bennünket az örök hazába vezető úton.

Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 10. VASÁRNAP (JERUZSÁLEM PUSZTULÁSÁNAK EMLÉKÜNNEPE) – RÓM 4,1-8

Tisztítsd meg szíved, Krisztus szentegyháza...

„...nem ismerted fel meglátogatásod idejét” – hangzik Jézus profetikus szava Jeruzsálem határában (Lk 19,44). Könnyek között látja a városnak és népének pusztulását, majd a városba tér, és megtisztítja a templomot. A templom Isten háza, szent hely, amelyre állandó veszélyként leselkedik a megszenteltetés, és hamis várakozások kötődnek hozzá, amíg áll.

Jeruzsálem pusztulására emlékezünk. A zsidók a keresztyén időszámítás szerinti 1. század második felében a zélóták vezetésével elérkezettnek látták az időt, hogy lerázzák a római rabigát. Mivel a rómaiak első támadása után a zsidók némi időt nyertek, a történészek feljegyezték: „A csendben eltelt hosszú szünet még általánosabbá tette Jeruzsálem védőiben azt a hiedelmet, hogy Isten különös kegyelme őrzi a várost, és az isteni csodatett által várt szabadulás sem fog elmaradni. Amikor Titus Jeruzsálem előtt a páskaünnep napjaiban megjelent, a város zsúfolásig volt zarándokokkal. [...] A védők [...] visszautasították a város feladását kérő üzeneteket, mert rendíthetetlenül bíztak a szabadító isteni csodában. Az ostromlók bevették az Antonius-erődöt s a külső templomudvarát. Ez véget vetett az áldozati szertartásnak. Az ellenállás egyre reménytelenebb lett. A templomot – kezdték belátni – csak Isten csodája mentheti meg. Sok száz ember a templomba tódult, hogy tanúi legyenek a csodának.” (Romaikor.hu)

Titus vezényletével 70-ben bevették a várost, a római zsoldosok keresztfaerdőt állítottak a határban, és lerombolták a templomot. Kő kövön alig maradt, további elkéseredett harcok és szétszórattatás várt a választott népre. A városban élő keresztyének ismét megdöbbenve látták, hogy a zsidók nem ismerik fel meglátogatásuk idejét, és hiába hirdették nekik, hogy a názáreti Jézus a Messiás, akiben van a kiengesztelődés és az igazság.

Isten bűnbocsátó irgalma formálja át a Krisztusban hívót. Pál hangsúlyosan írja a római testvéreknek: Ábrahám példája, sőt Dávid zsoldára is azt bizonyítja, hogy Isten kegyelemből, hit által fogadja el a bűnöst igaznak. „Boldogok, akiknek megbocsáttattak törvényszegéseik, és akiknek elfedeztetek bűneik. Boldog az az ember, akinek az Úr bünt nem tulajdonít.”

E két boldogmondás foglalja össze a Krisztus-hit lényegét, amelynek alapja nem a hitbuzgóság, hanem menekülés az egyetlen menedékhez, az Úrhoz, aki Isten fia, Megváltó, és akinek keresztalála a bünt eltörlő, egyszeri és megismételhetetlen áldozat

”

volt. Elfedeztetek bűneink – hangzik a zsoldár egyre személyesebb hangon –, és a Római levél minden során átragyog az evangélium világhossága.

„Nosza, újulj végre!” „Tisztítsd meg szíved, Jeruzsálem népe...” – így kezdődik Scholz László evangélikus lelkész csodálatos imádsága (EÉ 460), amely a mindenkori egyház népét hívja megtérésre, és óv a hiedelmektől.

Jeruzsálem pusztulására emlékezünk, de Jézus szava a Szentlélek erejével járja át szívünket, lelkünket, értelmünket és egyházi közéletünket: itt van a meglátogatás ideje, nem tegnap és nem

NICOLAS POUSSIN: A JERUZSÁLEMI TEMPLOM ELPUZTÍTÁSA. TITUS VEZÉNYLETÉVEL (1639)

holnap, hanem ma. Nehogy életünk és gyülekezetünk felett elhangozzék a könnyek között kimondott kis szó: „Bárcsak...”

Hány helyen éltek virágzó egyházak! Ma szétszört kövek és papiruszok hiányos szövegei őrzik emléküket. Üszkös falak, kiürült és eladott templomok, kifáradt közösségek és hamis hitek. Hiedelmek ígézetében élnek egyre erőtlenebb keresztyén gyülekezetek. „Bárcsak felismerted volna ezen a napon te is a békességre vezető utat!” (Lk 19,42)

Még nem késő, hisz az evangélium hirdetése zajlik, és a Lélek munkálkodik! Tisztítsd meg szíved, egyházunk népe!

■ GREGERSEN-LABOSSA GYÖRGY

Imádkozunk Scholz László énekének énekeskönyvünkéből kimaradt versszakával: „Tisztítsd meg szíved, Krisztus szentegyháza, / Urunk miattad pogány ne gyalázza, / S hogy megtartassál, nosza, újulj végre, / Szent papi népe!” Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (augusztus 8.) *Mária ezt mondta: Hatalmas dolgokat cselekedett karjával, szétszórta a szívük szándékában felfuvalkodottakat. Hatalmasokat döntött le trónjukról, és megalázottakat emelt fel...* Lk 1,51–52 (Ézs 25,5b; Mk 12,28–34; Róm 11,25–32; Zsolt 30) Egy boldog asszony örömeinekéből valók a fenti sorok. Azért boldog, mert Isten megengedte, hogy a szíve alatt (és a szívében) hordozhatja a Legdrágábbat. A régi mondás szerint a világ urai mennek, a mi Urunk mindig jön. A világ volt nagy hatalmú urainak dicsősége megfakult, sokuk emléke idéz gattetteket. A mi Urunk él, és a szívünkben akar lakni. Ahogyan Máriában a Szentlélek Jézust fogant, úgy bennünk is kiformalhatja Krisztust. Ez a legjobb jövőkép! Miénk lehet az, aki tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.

Hétfő (augusztus 9.) *Az Úr lelke nyugszik rajta, a bölcsesség és értelem lelke, a tanács és erő lelke, az Úr ismeretének és félelmének lelke.* Ézs 11,2 (Lk 20,26; Róm 11,1–12; 2Kir 6,8–23) A Krisztus előtti 8. században Ézsaiás olyan kinyilatkoztatást kapott, amelyet addig szem nem látott, fül nem hallott. Eljön majd a Megváltó Isten teljességével. Az imádságos lelkület nem más, mint szótlán lélegzetvétel a szeretet levegőjéből Isten közvetlen jelenlétében. A Krisztus utáni 21. században is, akár a mai napon is lehet Jézus-élményünk. Nem naivitás ez, hanem a meghallott, megértett igével a szívünkben élhetjük a mindennapjainkat. Isten Lelke a magasságból száll alá, árad le ránk, hozzánk, földhözragadt emberekhez. Így lesz társunk, bizodalunk és reményünk minden időben!

Kedd (augusztus 10.) *Senki se oktassa az Istent, hiszen a magasság lakói fölött is ő ítélkezik!* Jób 21,22 (Róm 12,16a; JSir 1,1–11; 2Kir 16,1–16) Hitetlen ember nem értheti ezt a mondatot, hiszen saját maga számára ő a világtengely. A hívő embernek viszont kísértés lehet, hogy megmondja Istennek, mi a teendője. De nehéz is komolyan mondani az imádságot: „...legyen meg a te akaratom...”! Ha valaki, akkor a szenvedő Jób perlekedhetett Istennel. Tette, mert hitt. A hit az elfogadása mindannak, amit a Gondviselő ránk mér. Ne bamba bénultsággal nézzünk a sorsunkra, még pandémia idején sem, hanem használjuk a szívünket meg az eszünket is. Fogadjuk el: „Sorsod sötétlő árnya közt / Szent arca rejtezik.” (EÉ 328,3)

Szerda (augusztus 11.) *Aznap éjjel pedig odaállt Pál mellé az Úr, és ezt mondta: Bizzál...!* ApCsel 23,11 (1Sám 26,24; Jn 4,19–26; 2Kir 17,1–23) Krimiforgatókönyvet lehetne írni a Pál körüli eseményekről. Röviden: Pált vádolják a zsidók a Krisztus-hite miatt, halálos szorításba kerül, végül kiszabadul Jeruzsálemből. A várfogságban töltött éjszakáján megjelenik

az Úr, és a mai igénkben olvasható biztatást mondja. Nekünk talán nem kell a hitünk miatt élet-halál harcot folytatnunk, de sokféle konfliktust élhetünk meg. Ha magányos küzdők vagyunk, lehet, hogy összeroppanunk. Jézus biztatása erőt ad(hat) minden megpróbáltatásban! A megpróbáltatásaink nem kell, hogy vesztünket okozzák, hanem egy-egy nehézségből kijőve megerősödhetünk.

Csütörtök (augusztus 12.) *Áldott az Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja, aki megáldott minket mennyei világának minden lelki áldásával Krisztusban.* Ef 1,3 (Zsolt 9,3; Róm 11,25–32; 2Kir 17,24–41) Micsoda pazar vallomás! Látom magam előtt Pált, ahogyan szinte szétfeszíti a hívő ember boldogsága. Az Örökévalót Jézus Krisztus Atyjának mondja. Nem a távoli teremtő, a próféták által elmondott rettenetek Istene. Olyan ő, mint a gyermeknek oltalmat, szeretetet adó édesapa. A másik fontos mozzanat, hogy nem egyszerűen édesapa, hanem a minden ajándékát megosztó. Krisztusban a mennyei világ minden áldásával elhalmoz. Van bűnbocsánat, öröm, szeretet, remény, feltámadás. Mit ad Isten? Mindent, ahogy olvassuk az igében. Mi kell még?!

Péntek (augusztus 13.) *Mert én tudom, hogy az én megváltóm él...* Jób 19,25 (Jn 12,28a; JSir 5,1–22; 2Kir 18,112) Nem nagyon szeretek igehirdetésben, előadásban, cikkben személyes dolgokkal előhozakodni. Most mégis kivételt teszek. Apai nagyszüleim síremlékére ezt az igét vésték. Több generáció hite meg a maiak hite egybecseng. Minden temetői látogatáskor ott látom, ott van kőbe vésvé az ősök hite. Filozófiákat, divatos gondolatokat nem vésnek kőbe. A mi hitünk alapja sziklaszilárd. Nem véletlen, hogy a *Tízparancsolatot* Mózes kőbe vésvé kapta. Péntek lévén gondolhatunk a megváltásra. Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz!

Szombat (augusztus 14.) *Mert megjelent az élet, mi pedig láttuk, és biznyságot teszünk róla, és hirdetjük nektek is az örök életet, amely az Atyánál volt, és megjelent nekünk.* 1Jn 1,2 (Zsolt 119,52; 5Móz 4,27–35[36–40]; 2Kir 18,13–37) A tapasztalat az, hogy az élet után jön a halál, és nem fordítva. Ha a Jézus-történet véget ért volna nagypéntekkel, ami a racionalitás számára evidencia, akkor Jézusra úgy gondolnánk, mint egy tragikus hősré. A róla szóló híradás dráma, tragédia lett volna. Ámde feltámadt, és elhozta a reményteli életet. Ezért a Jézus-történetre új irodalmi kategóriát kellett alkotni. Nem dráma, nem tragédia, nem vígjáték, hanem evangélium, azaz jó hír, örömhír. Mindenkinek, mindenhol, mindenkor!

■ VARSÁNYI FERENC

Torta a Szélrózsának

A jövőbe tekintés alkalma is volt a budahegyvidéki piknik

Ahogy a nagykorúvá válásakor, úgy idén, a huszonötödik születésnapon is szemet gyönyörködtető és az ízlelőbimbókat kényeztető tortával köszöntötték a Szélrózsát. Az évfordulót eredetileg Gyulán ünnepelték volna, de a szervezők tavasszal a koronavírus-járvány miatt kénytelenek voltak úgy dönteni, hogy a tavaly egyszer már elhalasztott tizenharmadik országos evangélikus ifjúsági találkozóra még egy évet várni kell. A jubileumról azonban mindenképpen szerettek volna megemlékezni. Méltó keretét egy piknikben találták meg.

Noha július 25-re a korábbi találkozók molinóival „lobogózták fel” a születésnap pikniknek otthont adó budahegyvidéki evangélikus templom bejáratát, az alkalom mégsem kizárólag a múltba tekintésről és a nosztalgjáról szólt, sőt. A hálaadó istentisztelet igehirdetője, ifj. Cserhádi Sándor a talentumokról szóló példázat (Mt 25,14–30) alapján tartott prédikációjában is azt hangsúlyozta, hogy a Szélrózs nem az, ami eddig volt, hanem az, ami van, és ami lehet.

„Mindig nagy veszélyt rejt, hogy azt gondoljuk: ami fontos, az a múltunkban

van. Szerintem ez nem így van; az akkor volt különleges, amikor megtörtént. A szent az élővel való találkozás alkalma – fogalmazott a szegedi lelkipásztor, a találkozók egyik legrégebbi szervezője. – Azért fontos ez a huszonöt év, mert lesz még Szélrózs, mert tervezzük, mert ki akarunk menni a talentumunkkal, és engedni akarjuk, hogy történjen valami. Amire készülünk, nem olyan lesz, amilyenre megálmodjuk, de ez nem baj. Hagyjunk teret Isten Szentlelkének, hogy ő alakítsa.”

Az úrvacsorás istentisztelet liturgiáját Vincze Délia szegedi kollégiumi lelkész, Szélrózs-munkaágvezető és Szidoly Roland pestszentlőrinci beosztott lelkész, Szélrózs Tízec-tag végezte, lektorként Tízec-tagok és helyi gyülekezeti tagok működtek közre. Rajtuk kívül Ecsedi Zsuzsa kántor, valamint a hegyvidéki gyülekezet könnyűzenei zenekara szolgált még az alkalmon.

A büféebédet követően – természetesen a kötetlen, felszabadult együttlét mellett – ökökéműves-foglalkozás és szabadtéri játékok, illetve Lóci Játszik solo koncert várta az érdeklődőket.

A fórumbeszélgetésben pedig nemcsak a Szélrózs, hanem általában az egyház jövője – következő huszonöt éve – került a középpontba. A résztvevők arra keresték a választ, hol a helyük a fiataloknak az egyházban. (A fórumbeszélgetésről összefoglalónk a 8–9. oldalon.)

■ – VJ –

Ne spóroljunk a személyességgel!

Kerekasztal-beszélgetés a fiatalok egyházban való jelenlétéről

A személyességet nem lehet megspórolni: a fiatalok közvetlen megszólítása a kulcsa annak, hogy hosszú távon a gyülekezeti közösségek tagjai maradjanak – ezt a végkövetkeztetést fogalmazták meg a július 25-i Szélrózsapiknik kerekasztal-beszélgetésének résztvevői. Az országos evangélikus ifjúsági találkozó huszonötödik születésnapjának megünneplésére szervezett alkalom délutáni programjának vendégei, Cselovszky Klára frissen érettségizett Deák téri fiatal, Csadó Balázs irsai lelkész és Nagy Szabolcs (előző nap ordinált) lelképásztor, a találkozó szervezéséért felelős Tízek tagja arra keresték a választ – Zászkaliczky Anna Eszternek, egyházunk országos irodája kommunikációs referensének moderálásával –, hogy miképpen lehet az egyházban marasztalni, illetve odahívogatni a fiatalokat.

Már a beszélgetés elején világossá vált, hogy ha a véleményük nem feltétlenül egyezik is mindenben, de egy dolog biztosan közös a vendégekben: mindannyian több éve aktív résztvevői, illetve szervezői a Szélrózsza fesztiválnak. Míg Csadó Balázs a Bárka [a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség, a Mevisz egyik szakcsoportja – a szerk.] mozgássérült-passiójával jutott el élete első Szélrózsájára, Cselovszky Klárát már babakocsiban vitték a szülei. A református családból származó Nagy Szabolcsot a győri evangélikus gimnázium iskolalelkésze hívta el zenei táborba, onnan vezetett az útja az ifjúsági találkozóra, amely aztán teljesen „magával ragadta”.

A közös élmények és tapasztalatok után jött a „mély víz”, amikor is Zászkaliczky Anna Eszter feltette a nagy kérdést: mi az,

amivel ma a gyülekezetekben meg lehet szólítani a fiatalokat, és hogyan lehet belőlük az egyház „utánpótlása”?

Csadó Balázs szerint nem jó irány, ha csak programokban, rendezvényekben gondolkodunk. Szerinte abból kellene kiindulni, hogy minden ember közösségre vágyik, ahol jó együtt lenni. „Mindig lesz olyan program, amelyik a miénknél jobb, kreatívabb, izgalmasabb lehetőséget kínál. Ezzel szemben ha mi a közösséget hangsúlyoznánk, ahol olyan dolgokat kapsz, amiket egy profitorientált fesztiválon nem, azzal hitelesebbek és vonzóbbak tudnánk lenni” – vélte az irsai lelkész. Ehhez persze elengedhetetlen a személyes ismeretség és megszólítás – tette hozzá. Ha egy fiatal nem érzi azt egy közösségekben, hogy ő is fontos, és őt is meghallgat-

ják, akkor nem fog ott maradni – erősítette meg Cselovszky Klára is.

A személyes kötődés hiánya miatt történhet meg, hogy a konfirmáció után sokan elmaradnak a gyülekezetekből. Hogyan, mivel lehetne visszahívni őket? – hangzott Zászkaliczky Anna Eszter következő kérdése. Egyházunk kommunikációs referense úgy látja, sokan a szakmai tudásukat is behozhatnák a gyülekezetekbe, azonban a mai fiatalok leterheltek, és nehéz őket rávenni az önkéntességre.

Nagy Szabolcs szerint a fiatalok szívesen elvégzik vagy elvégeznék, amire megkéri őket. A problémát inkább abban látja, hogy gyakran egyedül maradnak a feladatokkal, nem kapják meg a szükséges információkat, és így magányos harcosokká válnak. Pedig alapvető fontosságú lenne a gyülekezetekben és az egyházban a részvételiség megélése. Mint mondja, egy programot nem elég meghirdetni; arra kell törekedni, hogy a fiatalok a létrehozásában is közreműködhessenek. Példaként a Szélrózsát említi: ismer olyan külföldön dolgozó fiatalt, aki rendszeresen kifejezetten a találkozóra időzítve veszi ki a szabadságát, csak hogy ott pakolhasson, segíthessen. „Az országos egyháznak biztosítani kellene olyan lehetőségeket, hogy másokat is be tudjon vonni egy ilyen alka-

lom szervezésébe, előkészületeibe” – véli Nagy Szabolcs.

A kicsit idősebb, már családos fiatal felnőttek védelmében Csadó Balázs hangsúlyozza: nem biztos, hogy a szándék hiányzik belőlük ahhoz, hogy szerepet vállaljanak a gyülekezetekben, és aktív alakítói legyenek a közösségi életnek. Egyszerűen élethelyzetükből fakadóan éppen más feladataik vannak, például a gyermeknevelés kihívásai kötik le őket.

És ha már kisgyermekes és szülői: Cselovszky Klára úgy látja, hogy a gyerekek számára rengeteg programlehetőség van, és az egyház is ezt helyezi előtérbe. „Ezzel azt sugalljuk, hogy a fiatal szülőknél nincsen saját identitásuk, pedig nekik is ugyanúgy igényük lenne beszélgetésre, odafigyelésre.”

A beszélgetés végéhez közeledve a moderátor arra kérte a vendégeket, mondjanak olyan konkrét eseteket, amikor sikerült a megszólítás erejével bevonni valakit a gyülekezetbe. Nagy Szabolcs a saját példáját említette. Neki ugyanis nem volt klasszikus gyülekezeti kötődése. „Megkerestek és hívtak, én pedig mentem. Végigjártam a Szélrózsa-ranglétrát, voltam vízpakoló és kábelhúzókató a koncerteken. Az egyházi életben is bejártam ezt az utat felnőttként. Mindig voltak barátok, kollégák, akik újabb és újabb lehetőségeket dobtak fel” – mesélte.

Szabolccsal ellentétben Cselovszky Klára – lelkesgyerekként – belenőtt a gyülekezeti életbe. Ennek azonban a hátrányát is megérezte: „Beleláttam az igazságtalanságokba, negatívumokba, és ezek nagyon hamar eltaszítottak az egyháztól. Az iskolalelkészem jelenléte és személye kellett ahhoz, hogy észrevegyem, nem csak az van a gyülekezeten belül, amit én látok.”

Nem reménytelen a helyzet – hangsúlyozta Csadó Balázs. Bármennyire alkalmazatlanok vagyunk is mi, lelkesek, gyülekezetek, Isten kegyelme velünk van, a Szentlélek kétezer év óta munkálkodik, és mindig újabb és újabb embereket vezet el a templomainkba. A mi feladatunk „egyszerű”: legyünk személyesek, és szánjunk időt egymásra. „Menjetez haza a saját gyülekezeteitekbe, beszélgetsetek, legyetek igazi közösség!”

■ TORDA ESZTER

A teljes beszélgetés visszanezhető a Szélrózsa YouTube-csatoráján, illetve a Magyarországi Evangélikus Egyház Facebook-oldalán.

FOTÓK: SZ. OPRE MÁRIA

Örömmel szolgálni az Úrnak

Magyar-Paulik Enikő ordinációja

Lelkészszentelés színhelye volt július 17-én a Békés megyei Tótkomlós evangélikus temploma. A Magyar-Paulik Enikőt szolgálatba indító istentiszteleten Kondor Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház Déli Egyházkerületének püspöke hirdetett ígét, a liturgiában az Evangélikus Hittudományi Egyetem részéről dr. Korányi András, az Egyháztörténeti Tanszék tanára, valamint Szpisák Attila, a Tótkomlói Evangélikus Egyházközség lelkésze vett részt.

FOTÓ: BUNDA GÁBOR

Igehirdetésének alapjául Kondor Péter a 100. zsoltár 2. versét választotta: „Szolgálatok az Úrnak örömmel, vigadoz-

va járuljatok színe elé!” Rámutatott, hogy az egyháznak szolgáló egyháznak kell lennie, mert szolgáló Ura van. Az egy-

ház szolgálata tehát abból a szolgálatból következik, amelyet Ura, Jézus Krisztus végez.

A püspök Magyar-Paulik Enikőhöz fordulva kiemelte, hogy Krisztus olyan elhívott lelképásztorokat akar, akik készek arra a szolgálatra, amelyre ő fel akarja használni őket. Azokban a konkrét problémákban, amelyekkel a mindennapi életben falun és városban egyaránt találkozni lehet, a feszültségekből a békés kibontakozás lehetőségét keresve, a közös biztonyságtétel útját járva kell Krisztus egyházának – így a frissen avatott lelkésznek is – megtalálnia és elvégeznie szolgálatát.

Az eskütétel után a jelen lévő lelkészek személyes áldással bocsátották útra szolgatársukat, majd Kondor Péter, Korányi András és Szpisák Attila mellett Szabó András, a Nógrádi Egyházmege esperese mondott köszöntőt.

Az istentisztelet záróimádságát már a frissen felszentelt lelkész mondta. Az ünnepi alkalom szeretetvendégséggel zárult, amelyen a barátok mellett Zsura Zoltán János polgármester is köszöntötte Magyar-Paulik Enikőt, aki augusztus 1-jétől a Tótkomlói Evangélikus Szere-tszolgálat intézménylelkészeként szolgál majd.

■ HAJDÚ TIBOR

Magyar-Paulik Enikő Gyulán született 1993. március 13-án. Kondoroson élt családjával valódi ökumenében: édesapja katolikus, édesanyja református, míg öcsce és ő evangélikus lett, nagy valószínűséggel a nagyszülői minta és a kondorosi evangélikus többség hatására.

A békéscsabai Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolában kezdte meg tanulmányait sporttagozatosként; hatéves korától már bentlakásos diák volt, napi öt-hét órát edzett. Későbbi pályaválasztására a békéscsabai evangélikus gimnáziumban töltött évek voltak a legnagyobb hatással. Bár megkeresztelt evangélikus volt, rendszeres templomba járó addig még nem.

Elhívását kételyek előzték meg, először nem is jelentkezett teológiára. Biológia szakra felvételizett, oda azon-

ban „természetesen” nem vették fel; Enikő úgy érezte, ez nem volt véletlen. Tovább érett és erősödött benne az elhívás, mígnem a következő évben a bio-

lógia mellett hittudományi egyetemünkre is jelentkezett. Mindkét intézménybe felvételt nyert, végül az utóbbi mellett döntött.

Teológiai tanulmányait 2012-ben kezdte meg, a 2017–2018-as tanévben két szemeszteren át ösztöndíjjal Rómában, a Valdens Egyetemen tanulhatott.

Kisfia, Hunor 2019 októberében született, aki még egyéves sem volt, amikor édesanyja elkezdte a hatodévet a Nógrád megyei Vanyarcon, Szabó András esperes mentorsága alatt. Bár a pandémia sem tette könnyebbé a 2020-as esztendő, Enikő úgy fogalmaz: „Istennek hála, minden akadályt sikerült vennünk, és immár férjemmel, Magyar Tamással együtt lelkész házaspárként és Hunor fiunkkal várjuk a kis testvért és az újabb kalandokat Tótkomlóson is.”

Istenhez tartozni – Istennek tartozni

Lelkészavatás Kelenföldön

FOTÓK: ILIÁS KRISTÓF

Hatodéves gyakorlatának színhelyén, a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközségben avatta lelkésszé Nagy Szabolcs teológushallgatót július 24-én Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke. A liturgiában az Evangélikus Hittudományi Egyetem képviselőjében dr. Szabó B. András, a Gyakorlati Tanszék adjunktusa, valamint a lelkészjelölt mentora, dr. Gáncs Tamás helyi lelkész vett részt. Énekel közreműködtek a Közel zenekar tagjai és a főtí kántorképző kórusa.

Az Istenhez és az Istennek való tartozás kettős tapasztalatáról beszélt a meghívón is szereplő íge, Lk 12,48b alapján tartott prédikációjában a püspök. „Aki megérti, hogy Isten mekkora adósságát engedte el, abban egy másfajta tartozás élménye alakul ki. Ezt az ajándékot kellőképpen megköszönni, meghálálni nem tudja az ember, csak egyet tud tenni: megosztani” – fogalmazott Szemerei János.

Az eskütétel és a személyes áldás pillanatait után a frissen felavatott lelkész a püspökkel, illetve Szabó B. Andrással és Gáncs Tamással közösen osztott úrvacsorát a jelenlévőknek, majd Nagy Szabolcs hálaadó imádságban mondott köszönetet mindazokért, akik elkísérték a szolgálatba állás felé vezető útján.

Az istentisztelet végén a nyugati egyházkerület lelkészi vezetője átadta új kolégájának az ordinációs oklevelet. Ezután a teológia nevében Szabó B. András, valamint Gáncs Tamás helyi lelkész fejezte ki jókívánságait.

Az ünnepség a templomkertben tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ – ADÁMI –

Nagy Szabolcs Roland 1994. szeptember 10-én született Győrben, református családban. Középiskolai tanulmányait a győri Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégiumban végezte. Itt nagy hatással voltak rá iskolalelkészei, Csorbáné Farkas Zsófia és Ócsai Zoltán. Tizenegyedikésként átjelentkezett evangélikus hittanra, majd élt

az áttérő konfirmáció lehetőségével. Az evangélikusság iránti érdeklődését erősítette a Győrben rendezett országos evangélikus zenei táborokban és a *Jónás és Jézus* rockoratórium előadásában való részvétele.

2013-ban nyert felvételt az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakára. A teológiai évek alatt programfelelősként részt vett a hallgatói önkormányzat munkájában, illetve a Közel zenekar tagja lett. A 2015–2016-os tanévet ösztöndíjjal az Egyesült Államokban, Columbusban töltötte, a Trinity Lutheran Seminary hallgatója volt.

Visszatérve gyakornokként, majd szerkesztőként kezdett dolgozni a *Kötőszó* evangélikus közéleti blognál, majd egyházunk egyszázalékos kampányának koordinátora lett. Ezzel párhuzamosan egyre nagyobb szerepet vállalt a Szélrózsza országos evangélikus ifjúsági találkozó szervezésében és lebonyolításában. Jelenleg a Tízek kommunikációért felelős tagja. 2020 óta az Ararát Teremtésvé-

delmi Munkacsoport és Munkaág tagja. Hatodéves gyakorlatát a 2020–2021-es tanévben a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközségben végezte, Gáncs Tamás mentorsága alatt.

Közel áll a szívéhez az ordinációja alkalmából választott íge: „*Akinek sokat adtak, attól sokat kívánnak, és akire sokat bízta, attól többet kérnek számon.*” (Lk 12,48b) A múltban sokszor érezte magát kívülállónak, de az utóbbi évek tapasztalatai megerősítették abban, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyházban van az otthona. Céljáról így beszélt: „Hogy mindazt az ajándékot, amelyet az évek során Istentől és sokaktól kaptam, én is továbbadhassam, és a rám bízott közösségeket, embereket és feladatokat a legjobb tudásom szerint építem és támogassam.”

Nagy Szabolcs a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközségben kezdi meg szolgálatát beosztott lelkészként, emellett az Evangélikus Hittudományi Egyetem Doktori Iskolájának hallgatója lesz.

FOTÓ: VERESS ISTVÁN

Középpontban az ige

Megújult a révfülöpi evangélikus templom

A Kővágóörs–Révfülöp–Kapolcsi (Sion) Evangélikus Egyházközség révfülöpi leányegyházának tagjai július 17-én istentisztelet keretében mondtak köszönetet a gyülekezet Urának, hogy templomukat felújíthatták. Az alkalmon Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette az ígét.

A püspök az ünnepség előtt meglátogatta a gyülekezet badacsonytomaji szórványában lévő felújított imaházat, ahol Veress István lelkész, dr. Galli István felügyelő és dr. Garádi Péter másodfelügyelő fogadta, és adott tájékoztatást az építkezésről, a közösségről és az ott folyó szolgálatokról.

A révfülöpi templomban délután öt órakor kezdődött a hálaadó istentisztelet, amelyen liturgusként Polgárdi Sándor, a Veszprémi Egyházmegye esperese és Veress István helyi lelkész szolgált. Jelen volt Rostáné Piri Magda vasi esperes – mint helyi kötődésű lelkész –, valamint Németh Szabolcs, a szomszédos Mencshely–Nagyvázsony–Szentantalfa–Zánkai Társult Evangélikus Egyházközség lelkésze is. A kántori szolgálatot dr. Hafenscher Károly, a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ igazgatója végezte.

A gyülekezet helyi és távolabbi falvakból érkezett hívei együtt ünnepeltek a református és katolikus testvérekkel, akik szintén használják a templomot. A reformátusok istentiszteleteiket tartják benne, a katolikusok pedig a helyi ökumenikus bibliakör tagjai, amely már hét éve kéthetente tartja alkalmaikat a templomban vagy annak előterében.

Milyen célt szolgál a templom? – tette fel a kérdést Szemerei János a Salamon király templomszentelési imádsága (2Krn 6,18–21) alapján tartott prédikációjában. „A templomot azért nevezzük Isten házának, mert az Isten előtti elcsendesedés és a közösségben megélt hit helye. Egy hely, ahol zaklatott életünkben megállhatunk, kérve Isten békességét” – mondta. A püspök ezután kiemelte: az evangélikus templom minden építészeti és berendezési tárgya azt szolgálja és jelképezi, hogy az

evangélikus istentisztelet középpontjában az ige áll. Az írott ige az oltáron, a hirdetett ige a szószéken, a testté lett Ige a szentségben.

A záró oltári szolgálat után közgyűlés következett, melynek egyetlen napirendi pontja a templomfelújításról szóló tájékoztatás volt. A közgyűlést Galli István felügyelő vezette. Köszöntötte a jelenlévőket, majd átadta a szót e sorok írójának, másodfelügyelőnek, aki beszámolt az elvégzett munkálatokról. Elmondta, hogy sikerült megvalósítani többek között a csapadékvíz elvezetését, a beázás megszüntetését, az ablakok cseréjét. Megtörtént a templom teljes belső festése és az elektromos hálózat, valamint az orgona megújítása. Új ambó is készítették, illetve légkondicionáló készülékeket szereltek fel az épületben. A felújítást, amelynek költsége mintegy négymillió forint volt, a gyülekezet önerőből finanszírozta. Emellett egy megnyert pályázat lehetővé tette egy elektromos orgona beszerzését is, tízmillió forint értékben.

A tájékoztató után Galli István felügyelő mindenkit meghívott a templom előtt álló megterített asztalokhoz. A jó hangulatú szeretetvendégségnek egy kiadós vihar és eső vetett véget, amiért – a nagy szárazság miatt – mindenki nagyon hálás volt.

■ GARÁDI PÉTER

Új ének zengjen

Orgonaszentelés Bakonyszentlászlón

Kívül-belül megújult a bakonyszentlászlói evangélikus templom orgonája, amelyet a szlovéniai Mariborban működő Alois Hallecker épített 1876-ban. A hangszer július 25-én ünnepi istentisztelet keretében áldotta meg Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke. A liturgiában Szakos Csaba helyi helyettes lelkész és az egykor a gyülekezetben szolgáló Szabó Vilmos Béla nyugalmazott lelkész működött közre.

Elmondta, hogy ez az orgona hazánkban az egyedüli szlovén hangszer. 1876-ban eredetileg az őrségi egyházmegyébe, a ma Szlovénia területén levő Péterhegyre készítette Alois Hallecker. Az ottani közösség azonban 1914-ben a régi hangszerét elszállítás fejében felajánlotta a bakonyszentlászlóiaknak.

A teljes belső felújítást 2020–2021-ben Varga László orgonaépítő mester, a külső restaurálást pedig Erdei Barna restaurátorművész végezte el. A munkálatok költségeit teljes egészében fedezték az Emberi Erőforrások Minisztériumának VKT-FELUJITAS-20 pályázatán és a Magyarországi Evangélikus Egyház 2018., 2019. és 2020. évi orgonapályzatainak elnyert összegei, valamint a Magyarországi Evangélikus Egyház Gyűjteményi Tanácsa és a Veszprémi Evangélikus Egyházmegye által nyújtott támogatás. A felújítás mintegy 8,1 millió forintba került; ebből az orgona motorcseréje és az orgonaszekrény külső restaurálása is megvalósult.

A hangszer és a felújítás történetének ismertetése után a valaha Bakonyszentlászlón szolgáló Szabó Vilmos Béla nyugalmazott lelkész, illetve Szemerei János püspök fejezte ki jókívánságait a gyülekezetnek.

A hálaadó alkalmat hangverseny követte, amelyen Szilágyi Gyula orgonaművész Varga Anna énekes segítségével mutatta be a helyreállított hangszer különleges tulajdonságait.

■ – AM –

FOTÓK: ADÁMI MÁRIA

Milyen legyen, miről szóljon az ének? – tette fel a kérdést Zsolt 149,1–3 alapján tartott prédikációjában a püspök, majd arról beszélt, hogy az ének legyen új, még ha a szövege régi is: soha ne unjunk rá, mindig keressük benne az új üzenetet. Szemerei János a mindenért való hálaadásra és Istennek teljes lényünkkel való dicséretére hívta a hallgatóságot. „Az ige Isten dicsé-

retére hív, mert nagyon sokat kaptunk és kapunk naponként tőle” – hangsúlyozta.

Az orgona megáldása után Szilágyi Gyula orgonaművész, a Nyíregyházi Egyetem Zenei Intézetének adjunktusa szólaltatta meg a helyreállított hangszeret (képünkön).

Az istentisztelethez kapcsolódó közgyűlésen Szakos Csaba ismertetette az orgona történetét és a felújítás folyamatát.

FOTÓK: M. BAKÓ S EDINA

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

„Arcodat viszem”

Magyarföldi csodák

Magyarföld az Őrség déli részén fekszik, ird és mondd: harminchét állandó lakossal. Gryllus Dániel és a Kaláka kezdeményezésére tíz éve rendezik itt meg a Fatemplom fesztivált, amely mindig ökumenikus istentisztelettel zárul. Többször volt már módom itt szolgálni, így a július 11-i alkalomra immár úgy jövök, mint aki hazaérkezik.

A bárka formájú templomba belépve Gryllus Vilmost látom meg, amint az „*Őrök Isten, áldj meg minket...*” kezdetű énekhez keresi a gitárakkordokat. Testvére, Dani a technikusokkal egyeztet a színpadon, ahol a szép számú előadó és a három szolgáló püspök is el kell hogy férjen. A templomot megálmódó egykori polgármester, Rátóti Zoltán a családjával van jelen. A gazdagon tetovált Ferenczi Gyuri, a fesztivál állandó fellépője ezt mondja átszellemülten: „Az Úristen áldása van ezen a helyen.”

Steinbach József református püspök a környékbeli gyülekezetek képviselőivel érkezik, Kocsis Fülöp görögkatolikus érsek pedig bőgő motorral: a négyórás út felét zuhogó esőben tette meg. Sokan a fesztivál korábbi két napja után maradtak itt, mások kifejezetten erre az istentiszteletre jönnek.

Közös imával készülünk az istentiszteletre. Kezdeként elhangzik egy karanténének: Lackfi János *Ne féljete*k című verse. Ez a dal mintegy hidat képez a tavalyi és az idei fesztivál között, hiszen legelőször egy éve hangzott el, reflektálva a koronavírus-járvány okozta rendkívüli helyzetre.

Idén már maszk nélkül lehetünk, ezért is szólunk központi témaként az ember, Krisztus, illetve Isten arcáról. A prédikációnak ezt a hármast üzenetét mintegy előkészíti Lackfi János másik verse, amelyet ő maga olvas fel. Már a cím is mellbevágó: *A szájmazsk és a vérkeringés szoltára*. János a maszknak itt radikálisan új értelmet ad:

*A templom a te szájmazskod, Uram,
láthatatlan arcodra illeszted,
tudsz tőle lélegezni,
és mi sem rémülünk meg,
hogy megfertőzől bennünket
az örökkévalósággal.*

Mi, püspökök jól ismerjük egymást, hiszen számos közös szolgálatunk mellett a tévéstudióban is havonta együtt vagyunk. Az istentiszteletet most is majd a fesztivál programjába illeszkedő élő *Püspöknyér* beszélgetés követi majd. Egy igehirdetést szólaltatunk meg három hangon, fogaskerékszerűen

kapcsolódva egymás gondolataihoz. Alapigénk az ötezer ember megvendéglése (Mk 6,30–44).

Steinbach püspök a gyakran megfáradt emberarcról beszél, ami indokolja a felüdülést, a töltekezést. Ahogy az egy szabadtéri alkalommal meg szokott történni, rövid áramkimaradás miatt egy időre nem működik a hangosítás. A közelemben ülő Lackfi Jánossal ezen a ponton mosolygunk össze először, püspöktársam ugyanis éppen azt hangsúlyozza, hogy kikapcsolódásra és bekapcsolódásra egyaránt szükség van...

Az első igemagyarázat után Fassang László orgonán és Ávéd János szaxofonon játszik szívbe markoló dallamokat. Lackfi Jánossal másodszor akkor találkozok tekintetünk, amikor Fülöp érsek az úrvacsorát azzal a képpel illusztrálja, amikor a vörösbor kicsordul az edényből, rá a damasztabroszra, és azt itatja át. A szoltárparafraízis ugyanis éppen erről szól:

*Krisztus vére nem fér a testében, kibuggyan,
napvilágot akar látni,
a mi ereinkben akar keringeni.*

A metropolita és a költő gondolatai kiegészítik egymást: a prédikációban hangsúlyosan történik utalás a kenyérsoda utáni „tizenkét tele kosárra”, a versben pedig ez hangzik el:

*Krisztus testét osztják, nem fogy el,
még a maradéknak is kell tizenkét kosár.*

Mielőtt én lépnék a szószékre, Ferenczi György és az 1-ső Pesti Rackák adja elő Gérecz Attila egy versét. Jóllehet olvastam már az 1956-os mártír költőnek a márianosztrai börtönben írt sorait, most mégis szíven ütnek ezek a mondatok:

*Másom sincs, Uram. Beérem
azzal, hogy arcodat viszem;
csak így bírtam még el: kenyéren
és vizen.*

A szenvedélyes szájharmonikaszó alatt eldöntöm: megváltoztatom az előre elkészített prédikációm, és ezt a gondolatot fogom kifejteni. „Arcodat viszem”: emberségünk a legnagyobb nyomorúságban is Krisztus áldozatában nyeri vissza Isten-arcúságát!

A közös alkotás csodáját éljük át: nemcsak igei üzenetek kapcsolódnak egymásba, hanem a vers és a zene is új lelki tartalmat szül. A művészetben ezt az ihlet, a teológiában a Szentlélek szerepének tulajdonítják. A kettő itt összeér. Ez is a Fatemplom fesztivál csodái közé tartozik. ■

Életpályamodeltől Luther-műsorig

Bárdossy Tamás gyülekezeti referens, egyházmegyei felügyelő

Portrészorozatunkban az egyházunk budapesti Üllői úti országos székházában szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Ez alkalommal Bárdossy Tamással, a gyülekezeti és missziói osztály gyülekezeti referensével, a Dél-Pest Megyei Egyházmegye felügyelőjével, egyben kántorral beszélgettünk.

– Lelkészcsaládból származik. Miért választotta munkahelyéül az országos irodát, és hogyan vezetett ide az útja?

– Tizenöt évesen kaptam először hivatalos egyházi megbízatást, akkor lettem az irsai gyülekezet kántora. Később többek között egyházmegyei felügyelő, zsinati küldött, majd elnök, bizottsági elnök is voltam. A munkahelyem tizenhat éven keresztül az Országgyűlés Hivatala volt. Ott főként a sport- és turizmusbizottságnak voltam a titkára. Ám idővel arra vágytam, hogy főállásban tudjak egyházi célú munkát végezni. 2011-ben kerültem az országos irodára. Kezdetben a gyülekezetekkel, lelkészekkel való kapcsolattartás volt a fő feladatom.

– Mit takar a gyülekezeti referens feladatköre?

– Nagyon örülök annak, hogy szer-teágazó a munkám. Hozzá tartozik a kórházlelkészek összefogása, szolgálatuk kereteinek kialakítása. Intenzíven részt veszek a lelkesi életpályamodell munkálataiban; a támogatások kiszámolásában és az életpályamodell továbbfejlesztésében van feladatom. A hitoktatás evangélikus rendszerén is dolgozom, és az evangélikus adatbázis újraformalása, a gyülekezetek támogatási rendszerének újragondolása is ad tennivalót. Egyházunk megjelenik a különféle fesztiválokon is, az ebben való közreműködés, az aktív jelenlét szintén kedves munkám. Osztályunk meghívható programjaiban is van szerepem: a Luther-műsorról, a presbiteri estekkel a gyülekezetek életét igyekszünk gazdagítani. Ezentúl a lelkészkonferenciák szervezésében való közreműködés is feladatom, valamint aktív, segítő kapcsolatot tartok a gyülekezetekkel.

– A Dél-Pest Megyei Egyházmegye egyházközsegeinek sajátossága az agglomerációs életforma. Miben tudja egyházmegyei felügyelőként segíteni a gyülekezetek szolgálatát?

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Az agglomerációs elhelyezkedésből adódóan nehézségünk, hogy a gyülekezeteink tagjai is nagyrészt csak az esti óráikat és a hétvégéiket töltik a lakóhelyükön. A gyülekezeti alkalmak időpontjainak a meghatározása így nem könnyű feladat. Külön kihívást, ugyanakkor örömteli lehetőséget is jelent, hogy az utóbbi évtizedekben gyarapodik ennek a térségnek a népessége. Az újonnan érkezők megszólítása sajátos feladat. És nem is kilátástalan, hiszen van olyan gyülekezetünk, amely az országos átlagtól eltérően növekedésről számolhat be, azaz sikeres a misszió, a megérkezők megszólítása és bevonása a gyülekezeti

életbe. Felügyelőként igyekszem a gyülekezetekkel szoros kapcsolatot ápolni, az életükben benne lenni, elérhető lenni számukra. Elnökségemmel, Győri Péter Benjámint esperessel a következő fél évben fel szeretnénk keresni egyházmegyéink összes gyülekezetét. Arról tervezünk együtt gondolkodni egyházközsegeink lelkészeivel, tagjaival, hogy a bezártság után hogyan lehet újragondolni a gyülekezeti életet.

– Miként tekint gyülekezeti kántori feladatkörére?

– A zene mindig is felüdülést jelentett számomra. Áldás, hogy ezt szolgálattal tudom összekapcsolni. Fontosnak tartom, hogy milyen zene szólal meg az istentiszteleten, és hogyan. Hiszem, hogy az Istennel és a gyülekezettel való kapcsolatunkhoz hozzá tud járulni, ha szépen együtt tudunk énekelni, és ha felemelő az orgonajáték. Örülök, hogy – bár a teológia levelező képzésének elvégzése után lelkész nem lettem – kántorként részt tudok venni a gyülekezeti szolgálatban.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Életben maradni, de milyen áron?

Gal 5,13–15

Mit jelent túlélni? Ha leírom ezt a két szót: „életben maradtak”, sokan az 1993-ban bemutatott azonos című amerikai filmdrámára (*Alive*) asszociálnak. A világsikerű film Piers Paul Read 1974-ben megjelent – magyarul *Életben maradtak* címmel 1976-ban kiadott – könyvének adaptációja, amely egy megtörtént légi katasztrófa művészi feldolgozása. Tizenhat túlélő életén keresztül tárul elénk, mit jelent mégis, csak azért is, minden külső és belső körülmény ellenére: életben maradni.

Ha a mögöttünk lévő másfél év közös drámai tapasztalatára, a világjárvány mindenkit érintő döbbenetére gondolunk, újabb tartalommal telik meg ez a két szó: életben maradni. De mit jelent élni? Mit jelent túlélni? Mit jelent életben maradni? Mit jelent minőségi életben élni, ahol szabadság, szeretet, béke van, nem pedig egymás piszkálása, gátlástalan kritizálása vagy éppen fúrása?

„Ha pedig egymást marjátok és faljátok, vigyázatok, el ne emésszétek egymást!” – figyelmeztet a páli mondat, ami egyértelműen utal arra, hogy ez a kísértés már a galáciabelieknek is kísértés volt, nem csak Krisztus mai földi egyházának az.

Gondolom, nem én vagyok az egyetlen, akinek eszébe jut a jól ismert latin mondás: „Homo homini lupus est”, vagyis „ember embernek farkasa”, amely mondat Plautus *Asinaria* című vígjátékából eredeztethető („Lupus est homo homini, non homo”).

Fájó mondat, fájó igazság. De ha körbenézünk a világunkban, társadalmunkban, sokszor és sokféleképpen üli meg diadalát a farkastörvények birodalma, ahol valóban egymás falása, befalása, felfalása zajlik „gátlástalan üzemmódban”. Ebben persze – tegyük a kezünket a szívünkre – sokszor mi sem kívülállóként, hanem érintettként vagyunk jelen: előfordul, hogy áldozatként, előfordul, hogy tettesként, de előfordul az is, hogy éppen tettetásként.

Életben maradni, de hogyan, milyen áron? Kinek az életét tönkretéve? Kinek a méltóságán átgázolva? Mi az ár, vagy még inkább: ki az ár? Mert amiről Pál ír, az nem csupán erkölcsi szólam, de egzisztenciális mélysége van. Az a közösség, amely Krisztusban van, semmiképpen sem lehet olyan közösség, ahol a tagok, a testvérek egymás idejét, nyitottságát, keresését,

másféle kegyességét felemésztik, csak mert a farizeusi góg oly népszerű, és mert mindenki első akar lenni. Pedig a meghívás a szabadságra szól: „...a szabadságra hívtak meg.” Csak nehogy ürügy legyen a szabadság a test számára, hanem szolgáljátok egymást szeretetben!

Igen, szabadságra hív meg, hív el minket Urunk, amely a legkötöttebb szabadság, ami csak létezik, hiszen minden pontján Jézushoz van kötve. A jézusi úthoz odakötött, odakötözött szabadság ez. Nem lehet ürügy. Se mások kirekesztésére, se mások megbélyegzésére, se mások megálázására, se mások sunyi semmibe vételére. „Mert az egész törvény ebben az egy igében teljesedik be: »Szeresd felebarátodat, mint magadat.«”

A jézusi nagy parancsolat a szeretetről egy pillanat alatt elénk tárul, és a kerettörténet, a provokáció is: Jézushoz odamegy egy írástudó, hogy megkérdezze,

melyik a legfőbb parancsolat. És Jézus idézi a Sömát: „Halld meg, Izráel: Az Úr a mi Istenünk, egyedül az Úr!”, és folytatja a szeretet kettős parancsával, amelyet Pál is idéz a galatáknak. „Nincsen más, ezeknél nagyobb parancsolat.” Majd amikor okosan felel a kérdező, egy nagyon fontos dolgot tanít Jézus, amit nem szoktunk citálni, pedig fantasztikus erő van ebben az ígértetben: „Nem vagy messze Isten országától.” (Mk 12,34b)

Micsoda vigasztalás és reménység van ebben a mondatban! Ha komolyan vesszük teljes énünkkel a szeretet krisztusi kettős parancsát, és nemcsak mondjuk, de tesszük is, akkor nem vagyunk messze magától az Isten országától. Ahol a rend alapja: egymást szeretetben szolgálni. Hihetetlen, de a küldetésünk ilyen kimondhatatlanul egyszerű és ilyen felfoghatatlanul nehéz. A kettő egyszerre.

Az Életben maradni. Mert életben maradni annyit is jelent Jézus követőjeként, hogy benne, az Életben (!) maradni. Benne, a názareti Jézusban, aki meghalt a kereszten azon a bizonyos pénteken, hogy mi életben maradhassunk. Benne, az Úr Krisztusban, aki feltámadt azon a bizonyos vasárnapi húsvéthajnalon, hogy mi életben maradhassunk. Élünk őbenne, élünk őáltala és ővele, sőt – a szent asztalközösségben – őbelőle!

■ GÁNC S TAMÁS

KÉPINKILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: PHILIPP PILZ / UNSPLASH.COM

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

AUGUSZTUS 20.

Egy cserép föld

Van egy egészen különleges virágcserépem. Aki nem tudja, miért tartom, nem értheti, mitől különleges. Ott díszleg a fő helyen, de míg a többiben viaszvirág, pozsgafa meg orchideák vannak, addig ebben tulajdonképpen semmi. Illetve még ez sem igaz, mert újra meg újra kihajt belőle valami kis gazféle, amelyet akkurátusan kiszedelek, de mindig újrano. Próbáltam bele valami szebbet telepíteni, de eddig nem sikerült. Egy mindent kibírni kész, árva kis meténg próbálkozik gyökeret verni benne, de néha véletlenül azt is kitepem. Marad a mohás föld vagy a gazok. Mégis őrzöm.

Talán éreztek már hasonlót, amikor valahol nagyon messze az otthonuktól ismerőssel találkoztak. Vagy amikor külföldön mosolyt csalt az arcukra egy elcsípett magyar szó, egy magyar rendszámú autó. Vagy ha hálát ébresztett a szívükben egy halcskamatrica valakinek a holmiján, egy Bibliát olvasó utastárs a tömegközlekedési eszközön. Hát valahogy így őrzöm én is ezt a cserép földet.

A város, ahol születtem, a Hajdúságban van. Már középiskolában elkerültem onnan, aztán főiskolára még messzebb jártam, amióta pedig férjhez mentem, a Dunántúlon lakunk. Mindenütt sok embert megszerettem, és máig hálás vagyok érte, hogy elfogadtak, befogadtak sokan. De ahol a gyökereim vannak, az a hely valahogy mindig fontos maradt.

Nem is tudtam, mennyire fontos. Csak az első hóvirágok megjelenésekor jutott mindig eszembe, hogy otthon most a ház tövében gilinggalangolnak a fehér kis harangocskák. Csak

volt néhány illat – a turbolya, a széna, a diólevél –, amiről mindig az udvarunkra asszociáltam. A körte ízétől mindig átsuhant az agyamon, hogy a mi körténk finomabb. Ahányszor almába haraptam, bevillant, hogy a mienk roppanósabb. Egy hang, egy szín, egy bosszúság felkeltette bennem az ismerőség édes-fájó érzését, hogy nekem valahol van egy otthonom. Egy hely, ahol valamikor otthon voltam.

Ám az a hely már nem létezik. Különösen amióta a szüleim is elkerültek a szülővárosunkból. Vissza-visszajárok, látogatom a régi barátokat, de már nincs meg az, ami bennem élt arról a helyről. Minden más már. Több a szökőkút, modernebb a városkép, harsányabbak a színek, fényesebbek az éjszakai fények is.

Mégis itt áll az ablakpárkányon egy cserép föld – onnan. Még a szüleimmel hozattam, amikor átköltöztek a közelünkbe. Olyan föld, mint a többi, és mégis – másmilyen. Mint egy kicsi oltár, amely mellett elmenve mindig van egy gondolatom, egy imám azért a földdarabért, ahol születtem. Az ott élőkért, a hazaiakért.

Van ebben valami misztikusan szép. Ott bújik ebben a cserép földben néhány ismerős kép. Ahogy a leprából gyógyult Naamán néhány zsák földdel tért haza, hogy a felismert új Istent imádhassa. Ahogy az Úr hűséges maradt mindvégig nagyon is esendő népéhez. Ahogy a *Himnusz*nál könnyes lesz a győztesek szeme.

Lehet, hogy ez a hazaszeretet?

■ FÜLLER TÍMEA

Ahol a gravitáció is jobban hat

Látogatás a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum új állandó kiállításán

Számos evangélikus vonatkozással várja látogatóit a békéscsabai múzeum megújult állandó tárlata. Az Utazás TÉRben és IDŐben – Békéscsaba az évezredek idővonalán címet viselő kiállítás nemcsak a helyieknek, hanem a békési megyeszékhelyre látogató turistáknak is kínál érdekességeket a városról és környékéről.

Békéscsabát határainkon innen és túl elsősorban a kolbászról ismerik. A város közelmúltban megfogalmazott célja viszont az, hogy a paprikás finomságon túl az inaséveit itt eltöltő Munkácsy Mihály (1844–1900) is egyfajta védjegye legyen a településnek. Ezért Békéscsaba éppen megújulás alatt lévő és számos új attrakcióval bővülő része immár Munkácsy-negyed néven várja látogatóit.

LÁTVÁNYOS LELETEK

Ezen kulturális tömb központja a festőfejedelem nevét viselő múzeum, amely a közelmúltban nemcsak új tereket kapott,

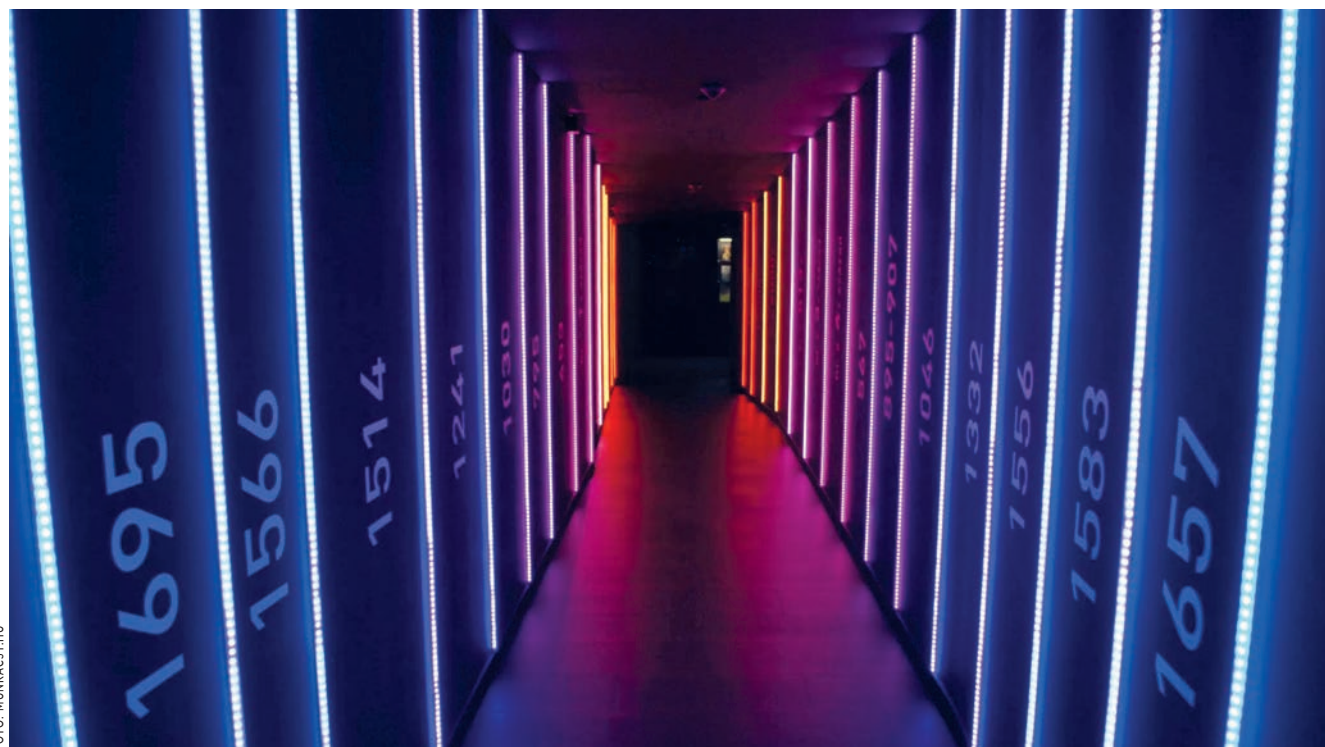
hanem a szakemberek újragondolták az állandó kiállításokat is. A pandémia okozta kényszerszünet után az első adandó alkalommal meg is nyílt a város természeti, történeti, néprajzi érdekességeit bemutató tárlat – számos lutheránus utalással.

A kiállításra fényes időalagúton keresztül léphetünk be. Rögtön az első ismertető arra hívja fel a figyelmet, hogy Békéscsaba geológiai szempontból is unikális: a Föld kéregvastagsága itt az átlagosnál kisebb – mindössze huszonkét–huszonhét kilométer –, így valamelyest erősebben érezhető a gravitáció. A tárlat valóban a lehető leg-

messzebről indítva helyezi el Békéscsabát a tér és idő dimenziójában.

A földtörténeti korok megismerése után a jégkorszakból ránk maradt leletekkel ismerkedhetünk meg. Helyet kapott a vitrinekben például a közel háromtonnás gypjas orrszarvú látványos koponyája is. A látogató rövid, mégis alapos összefoglalót kap Békés megye mai természeti értékeiről: az üvegfal mögül ránk néz például a bölömbika, a nagy lilik, a kanalasgém, valamint a tavasi cankó és a gólyatölcs is.

Továbbá a régészeti leleteken át ismerhetjük meg a délkelet-magyarországi megye történetét. Azt, hogy a tárlat az intézmény legfrissebb kutatási eredményeit is igyekszik bemutatni, jól példázza, hogy a közelmúltban átadott M44-es gyorsforgalmi út építését megelőző régészeti feltárásokból is bemutatnak értékes leleteket, például egy szarmata ház rekonstruált képét. ▶

FOTÓ: MUNKÁCSY.HU

A kiállítás egyik kuriózuma az úgynevezett keveremesi megalit: a kősztlélé [fargott, feliratos kőoszlop, síremlék – a szerk.], amely bretagne-i sírletelekkel mutat rokonságot, az 1990-es években került elő szántás közben. A régészeti tablók között megtudjuk, hogy a kereszténység terjedése a mai Békés megye területén nem volt zökkenőmentes, 1046-ból Vata, majd 1061-ből Janus pogánylázá-

dásáról szólnak a történészek munkái. A 12. század második feléből már keresztény régészeti leletek – körmeneti keresztteken használt korpuszok – is fennmaradtak.

LUTHERÁNUS UTALÁSOK

Nemcsak a város, hanem a tárlat számára is új fejezetet jelent az 1718-as esztendő. Ekkor vette kezdetét Csaba újratele-

pítése, amelyet Ágoston János így írt le: „Csaba vidékére is Zólyom, Hont, Nógrád s egyéb felső vármegyékből szinte omlott a lutheránus tótság, annál is inkább, mint hogy a szűk élet helyett ezen Kanahán földjén, a boldog lételnek kedvezéseivel ketsegettesse magát, jól tudván a felteltelekből, hogy földje lészen elég...”

A kiállítás alkotói nem féltek attól, hogy az újratelepítés körüli legendákat kellő kritikával mutassák be a látogatóknak. Így az első telepesek szekérkaravánokkal zajlott, szinte filmvászonért kiáltó érkezéséről szóló történet mellett olvashatjuk azt is, ahogyan valóban végbemehetett a felvidéki szlovákok ideköltözése. De még Haán Lajos (1818–1891) lelkész-helytörténész munkáját is felülbírálja egy ponton az új kiállítás: a tudós lelképásztor ugyanis tavaszra datálta a telepesek honfoglalását, azonban az időjárás és a mezőgazdaság ciklikussága miatt sokkal inkább augusztusra tehető a nagyobb tömeg érkezése, de még valószínűbb, hogy hosszabb, közel fél évszázados folyamatról lehetett szó.

Külön vitrint kapott a csabai evangélikusok énekeskönyve, a *Tranoscius*; a négyszáztizennégy éneket tartalmazó kötet két évszázadon keresztül minden helyi lutheránus családban megtalálható volt. A látogatónak kis hiányérzete is támadhat: a modern kor eszközeit ilyen

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

FOTÓ: MUNKÁCSY-HU

ügyesen használó tárlaton szívesen hallottunk is volna néhány éneket a rézveretes könyvből.

Ha énekszót nem is, harangot lehet hallani. Az evangélikus Kistemplom tornyát idéző installációnál meghúzzhatjuk a harangköteleket, mire halljuk megszólalni a sokmázsás szerkezeteket. A Kistemplom erkélyéről lepillantva pedig megelevenedik a csabai piactér.

A kiállítás kitér az első lutheránus lelkészekre is: megtudjuk, hogy a telepések pástora Suhajda János volt, és még az ő idejében felépült az első templom, azonban egységes közösséget nem sikerült kovácsolnia. Ahogy később Haán Lajos írta: az új egyház tulajdonképpen olyan, mint az újbor, vagyis a megtisztulás előtt át kell mennie a forrási folyamaton. Az erkölcsi tisztulás Tessedik Sámuel (1710–1749) lelkészsége alatt következett be, aki például elérte a vasárnapi alkoholtilalmat, szigorúan felügyelte a tanítók tevékenységét, és szorgalmazta, hogy a pap minden évben látogassa végig a nyájhoz tartozó családokat.

MŰEMLÉKEKTŐL PANELIG

És bár Békéscsaba történetében és a kiállításon is érezhető az evangélikus túlsúly, érdekes tényeket és értékes tárgyakat ismerhetünk meg a helyi katoli-

kus, református, román ortodox és zsidó közösség életéből is. Nem kapcsolódik szorosan Békéscsaba történetéhez, de bemutatja a tárlat azt a műemlék presbiteri székét, amely 1781-től közel kétszáz évig töltötte be rendeltetését a szeghalmi református templomban.

Megemlékezik a tárlat Békéscsaba híres evangélikus költőjéről, Gyóni Gézáról (1884–1917) is, látható *Hegyeken át* című versének kézirata. Tárnyilagosan nyúltak a kiállítás szerkesztői a második világháború utáni szlovák–magyar lakosságcsere ügyéhez is. Megtudjuk, hogy a cseh-szlovák állam agitációs tevékenysége okán – amelyet két plakát is szemléltet – mintegy hetvenezer szlovák ajkú ember – köztük kilencezer békéscsabai – költözött ki, helyükre százezer magyart hoztak.

A tárlat bemutatja a hagyományos csabai, úgynevezett *podsztyenás* (előtor-nacos) házak egykori berendezési tárgyait, hogy aztán a lakóépületeket sorra véve is eljussunk a 20. század második feléig, a paneltömbök koráig.

A kiállítás bátran használja a 21. századi eszközöket. Az egyes fejezetek elején az okostelefonunkkal beolvasott QR-kódok segítségével a múzeum szakemberei által elmondott rövid ismertetőket hallgathatjuk meg. Ha békéscsabaiként netán úgy érzi a látogató, hogy a múzeum valamire nem helyezett kellő hang-

Munkácsy a Munkácsyban. Érdeemes időt szánni az intézmény másik, szintén megújult állandó kiállítására. Az *Egy génusz diadala* címet viselő tárlat a névadó festőnek állít emléket. A mintegy hatmilliárd forintnyi értéket képviselő kiállítási anyagban nemcsak tizenkilenc eredeti Munkácsy-kép, hanem a művész számos használati tárgya is megtekinthető. Így például vitrinbe került Munkácsy legtovább használt festőkabátja és festőpalettája is.

súlyt, az minden bizonnyal az intézmény által raktárban őrzött anyag mennyisége miatt van. Ezentúl a tárlat – a ma emberének megfelelő – elsősorban nem a hosszú olvasmányokkal szeretne tanítani, hanem egy-egy tárgy látványos bemutatásával. Aki viszont részletesebben szeretné megismerni valamely korszakot, az a termekben elhelyezett érintőképernyős monitorok segítségével mélyítheti el tudását.

A Munkácsy Mihály Múzeum új állandó kiállítása a helyiek meglévő ismereteit rendszerbe foglalja, és új elemekkel egészítheti ki, míg az idelátogatókat gyorsan (tér)képbe és idővonalra hozza, ezért jó kezdőállomása lehet a tárlat egy Békéscsaba megyei hosszú hétvégének is.

■ LÁSZLÓ JENŐ CSABA

Mit üzen egy elrontott Miatyánk?

Az ország egyik legkedveltebb netflixes sorozatában elhangzik egy rosszul elmondott *Miatyánk*.

„– Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a te neved, legyen meg a te akaratod, ahogy a mennyben, úgy a földön.

– Jöjjön el a te országod!

– Mi?

lásra kifejezetten alkalmas ez a kérdés: Isten vajon tényleg azt figyeli, hogy mennyire mondjuk pontosan egy ima szövegét, jelen esetben éppen a Jézustól tanult imáét? Persze mivel tőle tanultuk, szerencsés, ha pont úgy mondjuk, ahogyan Jézus a tanítványain keresztül nekünk, a ma embereinek is szánta, de aligha ér bárkit is üdvösségi hátrány amiatt, ha bakizik egy imánál.

félni, ehhez pedig a bátorítást azoknak kell megadniuk, akik már a gyülekezeten belül vannak, akik el tudják mondani, miért jó nekik testvéri közösségben lenni Jézus Krisztussal együtt.

A társadalom különböző csoportjainak megszólítása folyamatosan napirenden van, így például a *Kötőszó* blog egyik decemberi élő adásában Kézdi Beáta, Nagy Zoltán és Pongrácz Máté azt járták körül, hogy tud-e az egyház mindenkinek szólni. A *Kötőszó Live* (egyházunk nemrég indult élő beszélgetéssorozata) *Evangelikusok vagyunk – a közösségért dolgozunk* című júliusi adásában pedig Pongráczné Győri Boglárka beszélt arról, hogy ha valaki azon gondolkodik, be merjen-e lépni egy templomba, merjen-e csatlakozni egy kisebb közösséghez, például egy bibliaóra résztvevőikhez vagy egy ifjúsági csapathoz, annak mindenképpen megéri megpróbálnia, mert a templomba járó emberek nem kirekesztők, hanem sokkal inkább befogadók, és – mint fogalmazott – „nekünk, lelkészeknek is ezt kell erősíteniük, hogy nem zárt ajtók vagyunk, és senki nem léphet be, hanem igenis, amit Jézus is mondott, hogy kitárt ajtók mellett várunk mindenkit”.

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: GIFT HABESHOW / UNSPLASH.COM

– Kihagytál egy mondatot. A »szenteltessék meg a te neved« után jön a »jöjjön el a te országod«.

– Most nem teljesen mindegy?! [...] Szerinted Isten azt figyeli, hogy helyesen mondom-e a szöveget? ...mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, és bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek. És ne vigy minket a kísértésbe, de szabaddíts meg a gonosztól. Ámen.”

Ez a hiányos ima a hozzákapcsolódó párbeszéddel *A nagy pénzrablás* című spanyol filmsorozatban hangzik el. A Spanyol Királyi Pénzverde kifosztása közben az egyik bankrabló halálosan megsebesül, az ő hevenyészett búcsúszertartásán mondja el fia a *Miatyánkot*. Így, ahogy.

Nagyon tetszik ez a jelenet. Azonnal megfogott, mert igazán jó, továbbgondo-

Vagy ha egyáltalán nem tud egy bizonyos imát, esetleg csak foszlányok rémlenek neki régről, és emiatt kényelmetlenül érzi magát egy templomban, kívülről, a vallási közösségben.

Korábban nekem is voltak ilyen feszengős alkalmaim. Abban a huszonöt évben, amíg a konfirmációm után csak nagyon alkalomszerűen mentem templomba, többször is éreztem úgy, hogy mindenki engem néz, és megvan róla a véleménye, hogy micsoda hívő vagyok. Sőt olyan is volt, hogy éppen ebből a szertartás-rutinalanságból fakadó félszégem miatt nem vettem úrvacsorát, mert félttem, hogy valamit (de mit? – merül fel bennem most a kérdés) majd rosszul csinálom.

Pedig ott félni, ahol emberek Jézus nevében jönnek össze, óriási ellentmondás. Éppen ezért nem szabad, nem érdemes

Kölcsönösen szükségük van egymásra a vallásos közösségeknek és a templomon kívüli, lelkükben valamilyen hiányt érző, esetleg már kifejezetten Istent kereső vagy akár hívő, de a közösségtől magukat távol tartó újaknak. Jó, ha erről szó esik az evangélikus egyház médiafelületein, az *Evangelikus Élet* hasábjain vagy éppen a *Kötőszó* már említett beszélgetéseiben. De az kevés, ha csak annyi történik, hogy ezeket a cikkeket olvasva, műsorokat látva konstatáljuk, hogy „hát, igen, ez tényleg így van”, aztán a magazinban továbblapozunk, az adásról pedig továbbkattintunk. Ezért hívőként, gyülekezet tagjaként, evangélikusként találjuk meg az örömet az örömhír hatékony átadásában, hogy azokkal, akik ezáltal válnak testvéreinkké Jézusban, egymásban is erősödve imádkozhassuk együtt: Jöjjön el a te országod!

■ BALCZÓ MÁTYÁS

Ágnes napsugarai

Natúrkozmetikumok hívó evangélikus gyógyszerésztől

A tisztaság, az egészség, a mesterséges kemikáliáktól mentes élet iránti vágy napjainkban erősebb, mint valaha: a pandémia idején eszméltünk rá igazán, mekkora a tétje testünk, immunrendszerünk karbantartásának. A növényi eredetű, magas minőségű alapanyagok használata a szépségápolásban, a testi higiéniében úgyszintén hosszú távon megtérülő befektetés. A natúrkozmetikumokat gyártó hazai kisvállalkozások kö-

zött örömmel fedeztük fel a Napsugaram Natúrpatikát és tulajdonosát. A Pest megyei Göd központi részén álló kis műhely tulajdonosa, dr. Zdenkó Ágnes gyógyszerész többgenerációs evangélikus család tagja. Riportunkban a natúrkozmetikumok izgalmas világába kalauzol, de lelki útra is vele tarthatunk: a jó illatú termékek alkotójával a hitéletéről, a Gondviselő vezetéséről is szót váltottunk.

Ágnes az ajtóban fogad, s már invitál is be a tágas, világos helyiségbe. Rend és szó szerinti patikatisztaság fogad. A helyiség közepén nagy faasztalon szemét gyönyörködtető termékínálat: letisztult, elegáns csomagolású krémek, színes kézműves szappanok, kis tégelyekben krém-dezodorok és sok-sok levendula. Itt, a gödi műhelyben készülnek a kozmetikumok, a falak mentén munkapultok, rajtuk mérleg, keverőtálak, konyhapult a melegítéshez és a mosogatáshoz.

A szekrényekben alapanyagok – például a bűvös, por állagú hialuronsav – kis zacskókban, másutt olajok, amelyek

az elixírekhez kellene. Fényes, rozsdamentes acél tálak, mérőkanalak, vastag falú gyógyszeres üvegek – varázslatos világ ez a kis „boszorkánykonyha”, ahol a szépséget, egészséget elegyítő ápoló és kényeztető termékek készülnek.

„A Jóisten segítségével jött össze minden – mutat körbe Ágnes –, több alapeszközt leselejtezve kaptam a gyógyszerésztárból, ami nagy segítség volt az indulásnál.”

Minden precízen feliratozva, készenlétben várja, hogy immár félállássá változott hobbijának éljen a vállalkozás tulajdonosa. Munkaidejének másik felében

Ágnes egy főtí gyógyszerésztárban dolgozik. A natúrkozmetika szakirodalmát tanulmányozta, s ezt ötvözte gyógyszerészeti tudásával.

TEJBE, VAJBAN, CSOKIBAN

„Mindig szerettem kreatív tevékenységeket végezni. 2014-ben, a válásom után hirtelen sok szabadidőm lett, akkor kezdtem el hobbiból szappanokat gyártani – kezdi a történetet. – Az óvodában, ahova a lányaim jártak, megkértek az óvónők és az anyukák, hogy gyógyszerészként állítsak össze nekik természetes alapanyagú krémeket. ►

Az első shea-, kakaóvaj- és kókuszolaj-tartalmú krémeket nekik készítettem. A hidratáló ránctalanító krémem hamar kedvelt lett: kérték, csináljak még belőle.”

A sort azután testvajak, testápoló tejek, krémdeók követték. Ma már minden korosztály számára készül bőrápoló termék a gyermekkrémtől a tinikozmetikumon át a felnőtteknek való készítményekig.

A saját fejlesztésű alapkrémet Ágnes virágvizekkel, olajokkal keveri, a csokis szappanja pedig édes illattal kíséri a mosakodást. Nincs női táskaja ajakápoló nélkül: a Napsugaram sheavajas, narancsos-fahéjas illóolajjal dúsított stiftje szintén kedvelt. Emellett a férfiak is megtalálhatják a számukra szükséges ápolószereket.

Hosszú út vezetett az első készítményektől eddig a szép kis műhelyig. Az engedélyeztetés folyamatában pluszmunkaerővel dolgozhatott, Huszti Katalin szegődött mellé, ám a járvány miatti leállás közbeszólt, s nem tudott volna két főt eltartani a vállalkozás.

Nála nincs állatkísérlet, a szelektív hulladékgyűjtés alapvető, és amit csak lehet, hazai termelőktől szerez be. Egy-egy termék elkészítése több szakaszból áll, de összességében nem tart tovább egy napnál. Ahol most Ágnes előre szeretne lépni, az a környezetbarát csomagolás: amelyik terméknél csak lehet, papírra, üvegre váltana a műanyagról. De csomagolásmentes boltba is készített már nagy kiszerelésű krémeket.

„Jó érzés, hogy finom illatok vesznek körül munka közben – mosolyog, miközben kézfeje nyom a hidratáló arckrém-ből –, a patikában is a krémek keverését szeretem a legjobban. Amúgy pedig főzni is nagyon szeretek. Ezekben mindig van sikerélmény” – teszi hozzá.

Miért Napsugaram a vállalkozás neve? „Egyszer magamnak választottam ezt egy beszélgetőkörben. Az erőt, a fényt, a tisztaságot fejezi ki. Évek múlva, amikor nevet kerestem a cégnek, beugrott: ez lesz a jó a natúrpatikának! Magam keres-

tem hozzá logót: egy ősi magyar motívumot találtam, az alapja egy honfoglalás kori hajkorong. Női szimbólum, a kiteljesedést, virágzást jelképezi, szívet, virágot, keresztet formáz. Ékszerként is szívesen viselek magyar szimbólumokat, a népi kultúra szeretete és művelése alapértékem, népdal- és néptáncörbe járok a lányaim iskolájába, a gödi, keresztény értékrendű Búzaszembe.”

KÉZBŐL KÉZBE

A terméknek el is kell ám jutnia a felhasználóhoz! A webshop működik, de a gyógyszerész számára is meglepetésként a legélvezetesebb mozzanata vállalkozásának a „kézből kézbe eladás” lett.

„Kimegyek a gödi piacra, ahol vizsztatérő vásárlóim vannak, vagy eljönnek hozzám átvenni a megrendelést. Ilyenkor elbeszélgetünk, megosztják velem a tapasztalataikat, sőt inspirálnak is új fejlesztésekre. Csodát senkinek nem ígérek, de gyógyszerészként el tudom magyarázni, mi miért és hogyan hat. Ezt értékeli, nekem pedig nagyon fontos az ő visszajelzésük.”

Szót váltunk a modern higiénias termékek hasznáról, amit gyógyszerészként szakértelemmel és hitelesen magyaráz. A bizalom az iránt, amit Ágnes készít és ajánl, ezért is maximális a vevői részéről. Őt pedig a személyesség nagyon motiválja, kíváncsi, hogy működnek-e a kencéi.

„Azt is a Jóisten intézte, hogy a közvetlen szomszédomtól szerezem be egyik

legfontosabb alapanyagomat, a homoktövismag-olajat. Arról meg már nem is beszélve, hogy ezzel a hobbitól lett új munkámmal jött a piacolás, amiben nagyon jól érzem magam. Megszólítom az embereket, beszélgetek, kérdezek, és személyre szólóan ajánlok. A Jóistennek hálás vagyok azért, hogy egy-egy nehezebb időszakból új útra tud vinni, és átsegít mindenem.”

HÁBORÚS HELYZETBEN A HIT EREJÉVEL

A Jóisten – Ágnes így említi – gondviselésének élete minden területén érzi, látja a jeleit. „Ilyen munkahelyem még nem volt – meséli a főtí patikáról, ahova három éve naponta átjár dolgozni –, szakmailag sokat tanulok. Hívó katolikus főnöknőm stabilitása példaértékű. A kollégáimmal jó együtt dolgozni, ahogy bánnak a betegekkel, az csoda. A járvány idején óriási megtartóerő volt, hiszen rettentő nagy nyomás alatt voltunk, szinte háborús helyzet volt. Sok esetben diagnózis felállítására is kértek a betegeket, amit persze nem vállaltunk, de igyekszünk megadni mindent, ami szakmailag lehetséges.”

Fizikailag és lelkileg is kemény volt állni a rohamot, amely egyik napról a másikra megindult tavaly márciusban. A kérdésre, hogy félték-e, azt feleli: néha igen, és egymást is féltették a patikában, de ennél fontosabb volt, hogy tehetnek valamit, segítségükre lehetnek az embereknek. Ez mindennapos motivációjuk volt, miközben persze őket is elérte a betegség, és saját aggodalmaikat is kezelni kellett. De a közösség ereje és a hit átsegítette Ágneszt a nehézségeken. A hit, amely mindig is része volt az életének.

A LEGNAGYOBB FELEKEZET

„Domonyban születtem és nőttem fel, ott szinte mindenki evangélikus. Nagyszüleim, szüleim, nagynéném is templomba járnak, így neveltek fel engem is. Hittanra jártam, Baranyai Tamásnál konfirmáltam. Ma is a domonyi gyülekezetet tekintem a lelki otthonomnak, noha ritkábban járok haza, de nézem az online istentiszteleteket. A dunakeszi–gödi lelkészelnél, Petriné Chikán Katalinnál fog konfirmálni a nagyobbik lányom, Katica, szeptembertől pedig a fasori evangélikus gimnáziumba jár. Flóra lányom most hatodikos. Fontosnak tartom, hogy konfirmáljanak, hogy ez a hitélmény megadasson nekik.”

Ágnes számára meghatározó, hogy evangélikusként élheti meg a hitét az egyház közösségében, noha elmondása szerint nem nyüzsög sokat. Az említett, ökumenikus szellemiségű iskolában is megéli felekezeti hovatartozását.

„A hitem a gyerekkori biztosságot is jelenti. Amikor még azt hittem, ez a legnagyobb felekezet a világon, mert körülöttem mindenki evangélikus volt. A gimiben kiderült: más faluban több a katolikus – meg is lepődtem nagyon. Ha templomba megyek, az evangélikus istentiszteleten érzem otthon magam.

tunk – ezt mindenki tudja, de érdemes be is tartani a szabályokat.

„A kozmetikumok terén törekedünk a természetességre. Gyógyszereket is használunk, ha szükséges, persze csak orvosi utasítás alapján. A stressz elkerülése nehéz, de nem lehetetlen feladat. A lelki egészségre vigyázni mindig, de a pandémiás, karanténos időszakban különösen is kulcsfontosságú. Az ima, a befelé fordulás, az istentisztelet, ha átmenetileg online, akkor is lélekemelő. Minden bizonytalan, szükségünk van a stabil kapaszkodóra. Ez nekem a hit.

FOTÓK: HALDÚ TIBOR

Ezt a nyelvet tanultam meg, ezeket az imákat, énekeket, azt a csendet szoktam meg, a közös gyónást az úrvacsora előtt. A hitem és a családi kötődésem nagyon erős, és összefügg egymással.”

A lányok támogatják édesanyjukat a Napsugarammal kapcsolatos teendőikben, bátorítják is, ha elfrad, de esetükben utánpótlásról még korai beszélni.

FELTÖLTŐDÉS AZ ERDŐBEN

A gyógyszerésznő semmi meglepővel nem szolgál, amikor a tanácsairól kérdezzük. Fontos, hogy mit eszünk, iszunk, mennyit alszunk. Ha ezekre (is) figyelünk, együttesen hozzásegítenek ahhoz, hogy sokáig jó fizikális állapotban maradjunk. Mozogni is kell, ő is ezt teszi. Jobb a közérzetünk, ha sok folyadékot, megfelelő minőségű és mennyiségű ételt fogyaszt-

A természetben, például erdőben töltött idő megajándékoz a belső nyugalommal. A mentális egészséget is szolgálja, ha a teremtett világból merítünk erőt. A feltöltődés útjai nálam ezek, és beváltak.”

Távozáskor még megszagolgtuk a „csúcstermékeket”: a sheavajas krémdeók kilenc illatban, illetve a homoktövismag-olajjal készült szemkörnyékelixír tisztaságot és egyszerű, természetközeli szépséget árasztanak. A narancsos csokiálmok, a kecsketejes, mézes-körömvirágos krémek és a tenger színeit idéző türkizes-kékes-lilás szappanok – teafás-szenes, rozmaringosgerániumos – a legközelebbi piacnapon egy jó hangulatú, egymásra valóban odafigyelő beszélgetés keretében fognak gazdát cserélni. És dr. Zdenkó Ágnesnek az előbbi legálább annyira fontos, mint az utóbbi.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Vita mixta

Szerzetesi közösségek a Magyar Nemzeti Múzeumban

A 21. századból nézve igazán kis különbség az a százharminc év, amellyel a pálos rend fiatalabb a premontreinél. Úgy alakult, hogy az idei évben mindkét szerzetesközösség történetéről nyílt kiállítás a Magyar Nemzeti Múzeumban. Engedtesse meg egy személyes megjegyzés: a 2017-es jubileumi kiállítás, az Ige-idők – A reformáció 500 éve, amelynek létrehozásában az Evangélikus Országos Gyűjtemény és munkatársai is részt vettek, megalapozta azt a nálunk talán még újszerű narrációs lehetőséget, amely aláhúzza, hogy a látszólag egyháztörténeti tematika mennyivel szélesebb merítésű és nagyobb hatású, mint ahogy először gondolnánk.

Muszáj előrebocsátanunk még valamit: ahogy evangélikus egyházunk, úgy a premontreiek és a pálosok is lényegesen nagyobb létszámmal, gazdagabb tárgyi anyaggal állhatnának a társadalom és a múzeumlátogatók előtt, ha a második világháború utáni évtizedek nem tépázták volna meg őket. (A nekünk jót tevő uralkodóról, II. Józsefről ne is ejtsünk most szót. Minden relatív.)

A kilencszáz éves premontrei rend magyarországi jelenlétét feldolgozó kiállítás áttekintést nyújt a rend lelkeségéről, alapításáról, magyarországi múltjáról és jelenéről. Bemutatja a premontreiek hazai tárgyi örökségét, feldolgozza a rendtagok hozzájárulását a magyar kultúrához. Ha csak a gödöllői gimnáziumra és a magyar középkor egyik, romjaiban is nagyszerű alkotására, a zsámbéki templomra vagy a lebegő rokokó szobrokat felvonultató jászói (Jasov, Szlovákia) kolostortemplomra gondolunk, esetleg hallgattunk már gregorián felvételt, amely az ócsai (ma református) templomban készült, kritika nélkül elfogadhatjuk a fenti állítást.

A rend mai magyarországi apátságai-ban és rendházaiban őrzött alkotások és dokumentumok mellett számos hazai és külföldi gyűjteményből kölcsönzött műtárgyon keresztül elevenedik meg a premontreiek kilencszáz éves magyarországi története. Ezen túl – vagy éppen ennek háttereként – megismerkedhet a látogató a Szent Ágoston-i regulával, a napi imaórák rendszerével, a szerzetesi és a gimnáziumi élet színeivel, a női és a férfirend feladataival és életmódjával, na meg a fehéren kék habitussal (öltözettel), amely valami éteri megjelenést kölcsönöz viselőinek.

Lokálpatriótaként azonban még nagyobb megtiszteltetésnek érezhetjük, hogy a hagyomány szerint az egyetlen magyar alapítású férfirend, a pálosok rendje elterjedt széles e világon, és ma is megtaláljuk kolostorait négy kontinensen. A pálosok egykor remeték voltak, akiket égi sugallatra Boldog Özséb szer-

Premontreiek 900. A 900 éves premontrei rend története Magyarországon (szeptember 15-ig).

Pálosok. Rendtörténeti kiállítás a Magyar Nemzeti Múzeumban (szeptember 12-ig).

ságoskönyve, a częstochowai kolostor múkincsei és kegytárgyai vagy pálos írók, közöttük Gyöngyösi Gergely, Fráter György, Virág Benedek művei. Azon a 16. századi olajfestményen, amely Lengyelországból érkezett a kiállításra, már fehér csuhában látjuk a Jakab-hegyi remetét, akiknek Bertalan pécsi püspök átnyújtja a regulát. Ha netán kételkedne bárki a jelenet hitelességében, a kép bal

Zarándokvonat a Pálosok című kiállításon

vezett közösséggé. Amint belépünk a kiállítóterbe, rögtön zarándoknak érezhetjük magunkat: robogó vonatra – a „Feke-te Madonna zarándokvonatra” – szállva járjuk be hamar a legfontosabb közép-európai pálos kolostorokat (Pécs, Mária-nosztra, Hargitafürdő, Częstochowa).

A tárlaton megtekinthetők a rendtörténet kiemelkedő, emblematis mütárgyai: például Remete Szent Pál sírköve, Kinizsi Pál feleségének, Magyar Benignának a pálos szerzetesek által készített – Festetics-kódex néven ismert – imád-

alsó sarkában antikva betűs feliratú, festett márványtábla erősíti meg a történet valóságát.

A *vita mixta* – kevert élet –, a *vita activa* és a *vita contemplativa* ötvözete ugyan a premontreiek jelszava (és persze a bencések „ora et labora”-jára is emlékeztet), de a pálosok remeteként befelé forduló, ám igehirdetőként, szolgálóként, tudósként a társadalomban is jelen lévő életét is aláhúzza. Végső soron keresztényként csak így lenne érdemes.

■ ZÁSZKALICZKY ZSUZSANNA

Digitális liturgikus könyv magánszorgalomból

Beszélgetés egy nem mindennapi vállalkozás háttéréről

Szepesfalvy Kristóf kamaszként, a saját elhatározásából, szabadidejében digitalizálta és az interneten elérhetővé tette a nyomtatásban már 2007-ben megjelent Gyülekezeti liturgikus könyvet. A több évig tartó munkáról és néhány szakmai érdekességről kérdeztük őt – a korára való tekintettel tegeződve.

– **Miért kezdte neki ennek a hatalmas feladatnak, mi motivált leginkább?**

– Főten a kántorképzőben már évek óta használtam a telefonos énekeskönyvet, és hiánynak éreztem, hogy bár énekeskönyv is van, Biblia is van, *Útmutató* is van digitális formában, de *Gyülekezeti liturgikus könyv* nincs. Amikor nekiálltam, akkor még bele se gondoltam, hogy mekkora munka lesz ez. Mikor aztán már nyáig benne voltam, akkor kezdtem rájönni, de akkor meg már motivált az, hogy befejezzem.

– **Több év erőfeszítése hozott most eredményt. Az elektronikusan elérhető változatnak milyen technikai sajátosságaira hívnád föl a figyelmet?**

– Ez a weblap, annak ellenére, hogy nagyon hasonlít az eredeti könyvre, nem csupán befotózott oldalakból áll. Minden kottát újra elkészítettem, és az összes szöveget újra begépeltem, így minden nagyon szépen, kristálytiszta jelenik meg, könnyen nagyítható is. A legtöbb kotta ráadásul már vektorgrafikus formátumban van, ami annyit jelent, hogy nagyítás hatására sem pixeleződik el, nem lesz csúnya, kockás.

– **A digitális Gyülekezeti liturgikus könyv valóban a digitális énekeskönyvünk párja, ez utóbbit már sokan ismerik, használják. Ma, a még korszerűbb technika korában mennyivel tud többet az általad alkotott honlap, mint az énekeskönyvé?**

– A legfontosabb előnye, hogy mobilbarát. Kézi eszközökön – okostelefonon, tableten – is szépen nagyban jelenik meg, a kották kitöltik a rendelkezésre álló helyet. Az is elképzelhető – erről egyelőre még nincs túl sok információm –, hogy

lassabb internetkapcsolat mellett is jobban használható, mint az énekeskönyv.

– **Megtudhatunk néhány érdekességet? Milyen részfeladatokat kellett megoldanod munka közben?**

– Ahogy korábban is említettem, először el kellett készíteni a kottákat. Az érdeklődők kedvéért elárulom, hogy a gregorián kottákat Microsoft Wordben, az *Egyhazzena.hu* oldalról letölthető *Guido HU* betűkészlet segítségével készítettem el, a strofikus énekek kottáit pedig a *Sibelius* nevű kottairó programmal. Ezek után ebből képet kellett csinálni, levágni a széleit, hogy esztétikus legyen. Innentől pedig már „pofonegyszerű” feladat következett: csak begépeltem a szövegeket, a megfelelő helyekre beillesztettem a képeket, aztán – némi korrektúrázás után – fel is lehetett tölteni a webre.

– **Mi volt számodra a legkedvesebb ebben a munkában?**

– A kereső elkészítése – mind a webes, mind a mobilos verzióhoz – kihívás volt számomra, még nem igazán csináltam előtte ilyet, főleg nem olyat, hogy közel kétszáz fájlból automatikusan tudja összegyűjteni a fontos részeket és indexelni az adatbázisba.

– **Kik voltak a segítőid? Korrektor, számítógépes szakember, kottagrafikus?**

– A „számítógépes szakember” és a kottagrafikus is én voltam, ugyanis az összes kottát digitalizálni kellett, és arra nem volt lehetőségem, hogy megszerezem az eredetiket. A dolog programozási részét is egyedül csináltam, de ez nem túl nagy szó, hiszen ilyen szinten – amikor még nem komplex webalkalmazásokról beszélünk – nem olyan bonyolult a dolog. Az anyag korrektúrázva van, ezt a mun-

FOTÓ: ECSEDI KLÁRA

kát édesanyám, Ecsedi Klára végezte el. Ő dolgozott azon is, hogy a digitális változat kinézete mind jobban hasonlítson a kötetére – a betűtípusokban, a színekben –, és sok más tanáccsal is segített, amikért ezúton is köszönetet mondok. A teljes anyag tárhelyét pedig Bogdányi Gábor [*egyházunk informatikai munkacsoportjának informatikusa – a szerk.*] biztosította, vele tudtunk egyeztetni a technikai részletekről.

– **Említetted, hogy ezt az anyagot okostelefonnal is lehet használni.**

– Minden további nélkül. Az androidos alkalmazás körülbelül egy hónapja üzemel, az iOS-essel kicsit több a munka, az valószínűleg augusztus eleje körül jelenik meg. Eddig aktív internetkapcsolatra volt szükség az oldalak betöltéséhez. Az alkalmazásokat viszont úgy készítettem, hogy offline is lehessen használni őket.

■ B. G. – K. B.

A digitális Gyülekezeti liturgikus könyv a Gylk.lutheran.hu honlapon érhető el.

Örülünk mi, keresztyének!

A Gyülekezeti liturgikus könyv rejtett kincsei

Egyházzenei rovatunk mostani írása a 2007-ben napvilágot látott Gyülekezeti liturgikus könyv (újbóli) felfedezéséhez kíván segítséget nyújtani abból az alkalomból, hogy nemrég jelent meg a kötet online verziója (GyLk.lutheran.hu).

Az *Evangelikus Élet Cantate* rovata 2009-ben harmincöt cikket szentelt ennek a gazdag tartalmú kiadványnak (rövidítve GyLk.). Most rendhagyó módon foglalkozunk az énekeskönyv anyagával: végiglapozzuk a kötetet, és mind az öt részből kiválasztunk néhány fontos tételt, nekünk szóló üzenetet.

A GyLk. sokoldalúságát jelzi, hogy függelékében megtaláljuk az *Ágostai hitvallás* (1530) főbb hitcikkeit is.

A gyűjtemény első része a vasárnap és ünnepnap istentiszteleti rendeket tartalmazza, minden tételhez részletes magyarázattal – a gyülekezeti tagok tehát teológiai, liturgikai és himnológiai kérdéseikre választ adó kézikönyvként is használhatják a kiadványt.

A VÁLTOZATOSSÁG GYÖNYÖRKÖDTE

Most a liturgikus tételeket helyettesítő énekversek közül emelünk ki néhányat, bemutatva, milyen változatosan lehet újrafogalmazni az ordinárium (az istentisztelet állandó részei) szövegeit.

A *Kyrie* nem csupán bűnbánat, hanem Krisztus-imádás. Eredeti háromrészességét jól kiemeli az Ó, *felséges Atya Isten* (EÉ 91) dallamára készült szöveg: „Urunk, Megváltónk, irgalmazz! / Krisztusunk, Jézus, kegyelmezz! / Igaz bíránk, légy irgalmas!” (GyLk. 621/K)

A *Gloria* néhány esetben a *Laudamus* te szövegét is magában foglalja. Most nem a közismert *Gloria*-parafrazist (EÉ 43), hanem az *Isten nékem erőm, bizodalمام* dallamára (EÉ 338) újonnan keletkezett verset idézzük. „Dicsőség a mennybéli Istennek, / Béke legyen / E földön az embernek! / Áldunk, imádunk, / Mennyei Királyunk, / És Úrnak vallunk.

// Valóságos Isten, mi Megváltónk, / Jézus Krisztus, / Ki jöttél az Atyától, / Isten Báránya, / Bűneink váltsága, / Nézz e világra! // Egyedül csak te vagy igazán szent, / Egyedül Úr, / Fenséges Jézus Krisztus, / A Szentlélekkel / Az Atya fényében, / Örökké. Ámen.” (GyLk. 619/G)

A kiválasztott *Sanctus a Jer, kérjük Isten áldott Szentlelkét* (EÉ 232) dallamához illeszkedik. „Ujjongó szóval dicsér énekünk, / Szent vagy, szent vagy, szent

vagy, Istenünk! / Mennyet és a földet betölti fényed, / Aki eljöttél, hosszánna néked, / Szent az Isten!” (GyLk. 624/S)

Agnus Deiként nem a közkedvelt parafrazist (EÉ 188), hanem azt a tételt mutatjuk be, amelyet *A Bárány hordja csendesen* (EÉ 370) ihletett, és a hosszú strófába belefér a liturgikus szöveg hármas osztása. „Krisztus, Istennek Báránya, / Hordozod minden vétünk. / Ki értünk mentél halálra, / Irgalmazz nekünk, kérünk. / Krisztus, Istennek Báránya, / Golgota zsenge virága, / Vedd kegyelmedbe néped! / Krisztus, Istennek Báránya, / Aki az eget kitarta, / Add nekünk békeséged!” (GyLk. 620/AD)

IV. LITURGIKUS ÉNEKEK

667 REGGELI HIMNUSZ – Immár a nap felvirradván

Immár a nap felvirradván, kérjük az Istenet mindnyájan,

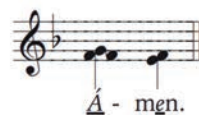
hogy e-zen az e-gész napon bajtól minket oltalmazzon.

2. Nyelvünket megtisztítsa és a bűnről ne bocsássa, szemeinket betakarja, gonoszra nézni ne hagyja.

3. Szíveink tiszták legyenek, gonosz bűnt ne vegyenek, kevélységet gyűlöljenek, tobzódást ne szeressenek.

4. Hogy mikor a nap lenyugszik, és az éj bealkonyodik, mi egészen tiszták legyünk, és őt vígan dicsérhessük.

5. Dicséret legyen Atyának és egyetlenegy Fiának és a mi Vigasztalónknak, kitől minden jók származnak.

Jam lucis orto sidere.

Forrás: PGR 13

Választható dallam: Úrnak szolgálja, mindnyájan (EÉ 46)

KÖZÖS IMÁK

A második rész alkalmi istentiszteleti rendeket ad közre. Ezek közül most a húsvéthajnal hitvalló énekét emeljük ki. „Üdvöz légy, fényes nap, tiszteletre méltó, / Melyen az Úr Krisztus legyőzi a poklot, / S ki a fán függött, győztesen országol, / Most minden teremtmény öelötte hódol. // Az újjászülető természet hirdeti: / Krisztussal visszatér mindenbe az élet, / A győzedelmes Krisztust, az Alkotót / Zöld erdők, ligetek s virágok ünneplik. // Alvilág leláncolt foglyait feloldja, / S mind, ami lent hevert, a magasba hívja, / Számptalan népek tömlőce megnyílik, / S az égbe fölmenőt szabadok követik.” (GyLK. 637)

A harmadik rész áhítatformákat és mindennapi közös imádságokat tartalmaz. A Krisztus-dicséret kiválasztott szakasza jól folytatja az előző ének gondolatmenetét. „Áldott, aki jön az Úr nevében: / Jézus Krisztus, Isten és Mária fia, / aki velünk van a világ végezetéig, / aki az Atya jobbán ül, / aki Szentlelkével vezeti egyházát, / aki az élet kenyérével táplál minket, / aki összegyűjti népét a föld végső hatáiról. / Imádunk és dicsőítünk téged, Jézus Krisztus, mert szent kereszted által megváltottad a világot.” (GyLK. 645)

A zoltárokozó istentiszteletek anyagából a Benedicamus-strófa most, a vírushelyzetben (vírus utáni helyzetben?) különösen aktuális. „Örülünk mi, keresztyének, / mert az Isten ő Szentlelkét / mennyországából híveire / vigasztalni elküldte! // Taníts minket, ó, Szentlélek, / világosítsd meg elménket, / vezess minket üdvösségre, / hálát adunk tenéked!” (GyLK. 653)

A negyedik rész a liturgikus énekek gazdag tárháza. A reggeli himnusz annyira lényegre törő, hogy mindennapi imádságunkká válhat. Gyönyörű dallama már csak ráadás. „Immár a nap felvirradván, / kérjük az Istent mindnyájan, / hogy ezen az egész napon / bajtól minket oltalmaz-

zon. // Nyelvünket megtartóztassa / és a bűnre ne bocsássa, / szeméinket betakarja, / gonoszra nézni ne hagyja. // Szíveink tiszták legyenek, / gonosz bűnt ne vegyenek, / kevélységet gyűlöljenek, / tobzódást ne szeressenek. // Hogy mikor a nap lenyugszik, / és az éj bealkonyodik, / mi egészen tiszták legyünk, / és őt vígan dicsérhessük.” (GyLK. 667)

HIÁNYOK BETÖLTÉSE

A legterjedelmesebb alfejezet a zoltároké, három műfajban: bibliai szöveg gregorián zoltártónuson, genfi zoltár, régi magyar zoltárparafraíz. Érdekesség, hogy a fejezet végén megtalálható a legrövidebb (a 117.) zoltár tizenhét különböző fordításban (GyLK. 782).

A bűnétől szenvedő ember kiáltása a 6. zoltár erőteljes szövegű átdolgozása a *Ne hagyj elesnem, felséges Isten, keserűségemben* (EÉ 79) dallamára. „Térj hozzám, Uram, és szabadítsd meg elbúsult lelkemet, / Jelentsd meg bennem te véghetetlen kegyelmességedet, / Tartsd meg, Úristen, irgalmaságból az én életemet! // Hatalmasságát te szent ígédnek adjad, hogy hihessem, / Szabadulását az én lelkemnek adjad, hogy várhassam, / Ígéretedet te szent Fiadban adjad, hogy vallhassam!” (GyLK. 672)

A bibliai zoltárokat antifóna keretezi. Az egyik összefoglalja a vízkereszt jelentőségét. „Három csodával megékesített, szent napot tisztelünk: / E napon a csillag vezérlé a bölcseket Jézushoz; / E napon a víz borrá változék a menyegzőben; / E napon Krisztus Jánostól megkeresztelkedék, / hogy minket üdvözítsen, alleluja.” (GyLK. 722)

Az egyéb liturgikus tételek közül a *Nunc dimittis* (Simeon hálaéneke) antifónáját idézzük, mely e sorok írójának legkedvesebb énekei közé tartozik. „Tarts meg, Uram, virrasztásunkban, / őrizd meg alvásunkban, / hogy Krisztussal virrassunk, / és békességben nyugodjunk!” (GyLK. 783)

Az ötödik rész, a verses gyülekezeti énekek fejezete

hasonlít leginkább az *Evangelikus énekeskönyv* énekeire. A válogatás célja a hiánnyok betöltése, a repertoár gazdagítása.

Áttekintésünket az idén százhusz éve született Ordass Lajos vallomások versével zárjuk, melyet a *Hadd áldlak teljes szívből* (EÉ 93) dallamára énekelhetünk. „A bűn, Istennek hála, / Nem úr az életemen. / Már nem vagyok szolgálja, / És visszaverhetem. / Hűséges jó Atyám / Kereszttségébe felvett, / És engemet megmentett / A kínos Golgotán. // Könyörgő hittel várom / És hívom Jézusom. / Feléje, im kitárom / Ellankadó karom. / Úr Krisztus, életem, / Tevéled bármi érhet, / Ha támogatni kérlek, / A bűnt legyőzhetem.” (GyLK. 820)

■ ECSEDI ZSUZSA

Luthert olvasni és olvastatni

Aki fellapozza Fabiny Tibor Isten maszkjai – Luther olvasása közben című, frissen megjelent kötetét, azt kétszeresen is megszólítja a szöveg: tudományos alapossága és az igehirdetéseben lüktető Krisztus-hit értelmünket és igazságszerelmünket egyaránt megelégti. Evangélikus hívő tudósember osztja meg olvasóival Luther-élményét, és arra biztat – ahogyan diákjait is –, hogy ki-ki közvetlenül, az írásait kézbe véve, tanulmányozva fedezze fel a reformátort.

Alapos elmélyedést kíván a kötet – az oda-szánt figyelem jutalmául pedig rendszeres ismeretanyaggal ajándékoz meg a négy fejezetben közölt tizenöt tanulmány. Fabiny Tibor Luther „nyelvi jelenség, szótörténet” voltát emeli ki, továbbá külön figyelmet szentel annak, hogy a teológia dramaturgia is, „az üdvtörténet a megváltásunk drámáját jeleníti meg”.

Egyedi megoldás, hogy a tanulmányok között úgynevezett *exkursusokként* a szerző igehirdetéseit találja az olvasó. Sajátossága ezeknek, hogy nem felszentelt lelkésznek, hanem világi teológusnak a tanúságtételei, tanárai, aki alkalmilag szolgál gyülekezetekben – ezek a szövegek is gyülekezeti közösség előtt hangzottak el. Tudomány és élő hit, lutheri teológia áll előttünk hirdetett igeként is. Mi volt a szerzői szándék emögött? „Luther teológus volt, a teológia pedig az egyház tudománya. [...] a lutheri életművet annak eredeti, egyházi kontextusába igyekeztem visszahelyezni” – írja Fabiny Tibor.

Az olvasó a kötet tanulmányaiban hermeneutikai és dramaturgiai megközelítéssel találkozhat; korántsem véletlen ez, hiszen a szerző irodalomtörténet-professzorként 16. századi angol irodalomtörténetet és hermeneutikát oktat. Kutatási területe Shakespeare – drámáit több mint négy évtizede tanítja –, a Biblia hatástörténete, az irodalom és a teológia kapcsolata. (És tegyük hozzá: évtizedek óta szívügye – a Magyar Luther Szövetség elnökeként is – a reformátor műveinek kézbe adása; nevéhez fűződik a *Magyar Luther Füzetek* és a *Magyar Luther Könyvek* sorozata.)

A Luther *parrhesiájáról*, azaz bátor kiállásáról nevezetes wormszi birodalmi

gyűlés ötszázadik évfordulója alkalmából megjelent kötet egyik legizgalmasabb darabja a címadó tanulmány (*Larvae Dei*). A lutheri teológia „sajátos-ijesztő-megnyugtató” felismerését elemzi, amely szerint Isten önmaga ellentétében rejtőzik el és rejt el dolgokat, „s nemcsak ő rejtőzik és rejteget, hanem a nagy ellenfél, a Sátán is”. A világ is elrejtettségek összetett hálózata. Egyedül a hit, Krisztus kereszthalála ad világosságot és bölcseséget, hogy a maszkokon átláthassunk.

Izgalmas a Luther–Shakespeare-összevetés („színház az egész világ”), Luthernek mint „Isten udvari bolondjának” és Shakespeare igazat szóló bolondjainak a párhuzama. A sokféle maszk mögé rejtőző Isten bemutatása lutheri szövegeken át, biblikus alapvetéssel igazi szellemi csemege és hitünket felrázó élmény. Jegyzetfüzet, Biblia javasolt e fejezet – s valójában az egész kötet – feldolgozásához.

Luther aktualitása megkérdőjelezhetetlen, teológiai éleslátása, „radikalizmusa” a modernségével, életteliségével minden generációnak, a ma élőknek is (újra) felfedezendő kincs. Ezért éri azt az olvasó, hogy nem exkluzív, hanem nagyon is inkluzív módon sikerült megtalálni a célközönséget. Fabiny Tibor hermeneutikai és dramaturgiai megközelítése szélesre nyitja az ajtót. A kötet járulékos részei – a törzsszöveget kísérő lábjegyzetek, illetve a kötet végén az elsődleges források és a szakirodalmat is felsoroló bőséges bibliográfia – további meghívó és egyben segítő kéz a továbbhaladáshoz.

Végül röviden a kötet borítójáról, amely előkészít arra, hogy nem hétköznapi szellemi kalandra kapunk meghívót. William Blake angol költő, festő *Elohim*

Fabiny Tibor: *Isten maszkjai. Luther olvasása közben*. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2021. Ára 3990 forint. Kapható a Luther Kiadó könyvesboltjában és webáruházában (bolt.lutherkiado.hu)

megteremti Ádámot című alkotása 1795-ből jelzi: itt Isten és ember, transzcendens és immanens drámai, komoly, felemelő találkozás, dialógusa következik. Isten keze rajtuk: a festményen a teremtés pillanataiban látjuk. Ádám bele-, alásimulva a mindenható Istenbe, az Atya tenyere a homlokán. Testpozíciója Krisztus keresztfeszítettségére rímel, s a kígyó, amely hagyományosan később kerül a történetbe, itt már jelen van, rátekeredve Ádám lábára, ezzel szimbolizálva, hogy sorsa már eldőlt. A bukás nem az Édenben történik, hanem már a teremtéskor. A kötet fellapozása a borítókép feszültségében születő kérdésekre is választ ad.

„Luthert én nem megörököltem, hanem megtaláltam” – vallja a szerző. Fabiny Tibor könyve kitűnő eszköz lehet arra, hogy minél többen ismerjék meg a reformátort, s találják meg azt, akire Luther mutatott, s akit szerzőnk is hirdet: a megváltó Krisztust.

■ S.-K. D.

„Nem leszek hajlandó a családomat beáldozni”

Nők többféle szerepben – lelkész, orvos, jogász válaszol

Sokféleképp lehet jó anyának lenni. Van, aki a szülés előtti napon is be-megy dolgozni; van, aki három évet tölt otthon a gyermekével; van, aki bölcsődébe adja, és van, aki épp a visszatérés előtt vált munkahelyet. Közös bennük, hogy mindannyian sokféle szerepben állnak helyt, és mi-közben a legjobbat akarják a gyerekeiknek, a saját álmaikról, céljaikról sem szeretnének lemondani. Édesanyákat – két lelkészt, orvost és jogászt – kérdeztünk arról, miként igyekeznek megteremteni a család és a munka közötti egyensúlyt.

„Én már a várandósság alatt kijelentettem kerek perec, hogy nem vagyok hajlandó a gyermekem mellett dolgozni. Ha más, világi munkahelyen dolgozó nők megte-hetik, hogy nem vállalnak semmit a gyed alatt, akkor az egyházon belül is meg kell, hogy teremtsék ennek a lehetőségét. Elfogadták, nem volt ezzel sem gond” – mondja egy vidéki gyülekezetben szolgáló lelkész, aki egy gyermek édesanyja.

MUNKA ÉS ANYASÁG

A gyed (gyermekgondozási díj) annak jár, aki a gyermek születését megelőző két éven belül legalább háromszázhatvanöt napon át fizetett társadalombiztosítást. Két év után pedig a gyés (gyermekgon-dozási segély) illeti meg az édesanyákat, amely mindenkinek egységesen bruttó huszonnyolcezer-ötszáz forint; ez a

gyermek hároméves koráig jár. Néhány kivételes esettől eltekintve a gyed és a gyés időtartama alatt is dolgozhatnak az édesanyák.

A lelkészek nem az állami családtámogatási rendszerből kapják az ellátást, hanem az evangélikus egyház – többek között erre a célra létrehozott – Zelenka Pál Szolidaritási Alapjából. Gyermekál-dási ellátásként a lelkésznőket a korábbi bérük hetven százaléka illeti meg; ennek folyósítása mellett a gyermek egyéves korától heti húsz órában végezhet-nek keresőtevékenységet. Két év után ugyanakkor a lelkészek is jogosultak a gyésre.

„A gyed alatt egy évvel a munkám abbahagyását követően elvállaltam egy részmunkaidős, heti néhány órás állást. ►

Ez kicsit más volt, mint az eredeti munkaköröm, egyetemi oktatásban vettem részt – vázolja a helyzetet Eszter, aki pszichiáterként dolgozik, és két gyermek édesanyja. – Ez feloldotta a bennem keletkezett hiányérzetet, ami azzal volt kapcsolatos, hogy a munkám eltűnt az életemből. Voltak olyan érzéseim a szülés utáni hónapokban, hogy az egyetemen tanulással eltöltött éveket, a szüleim támogatását most »elherdálom«, mert nem dolgozom a szakmámban. Az oktatást egészen a második gyermekem születéséig folytattam, másfél éven keresztül.”

A megkérdezett nők közül többen beszámoltak arról, hogy a várandósság hónapjai után – amelyeket néhányan szinte az utolsó pillanatig végigdolgoztak – hirtelen vákuumban érezték magukat: eltűnt a mozgalmas munkahelyi légkör, a kollégák, a napi feladatok teljesen megváltoztak, és hirtelen egy kisbaba igényeire való ráhangolódás töltötte ki mind a huszonnégy órájukat. Nagyon sok édesanyának nem könnyű ezekhez a megváltozott viszonyokhoz alkalmazkodni, és főleg megfelelő háttértámogatás nélkül nehéz számukra átlendülni a gyermek születésével járó krízishelyzeten.

Mások számára viszont épp a munkahelyről való távozás a felszabadító: „Az anyaságot maximálisan élvezem. Már a várandósságom előtt – sőt a házasságom előtt – tudtam, hogy én nem leszek hajlandó beáldozni a családomat a szolgálatnak. Nem akarok két alkalom között hazarohanni szoptatni, nem akarom, hogy a férjem altassa el az anyja után ordító gyerekeket. Isten ítéljen el ezért, ha rosszul látom. De számomra az elsődleges szolgálati terep a családom. Amúgy sem tudnék jól működni lelkészként, ha nem lenne itthon minden rendben” – árulja el a vidéki lelkész.

VISSZAILLESZKEDÉS

Általánosságban elmondható, hogy Magyarországon a gyed – világviszonylatban is hosszúnak számító – két éve alatt az édesanyák többnyire otthon maradnak gyermekükkel, vagy részmunkaidős állást vállalnak. Egyre többen veszik igénybe az apai és a nagyszülői gyedet is. Két év után pedig a legtöbben visszatérnek a munkahelyükre. Ugyanakkor a kimaradt időszak sokszor szorongással tölti el az édesanyákat.

„A terveimnek megfelelően öt év után mentem vissza ugyanarra a kliniká-

ra – folytatja Eszter. – Előtte körülbelül fél-egy évvel már elkezdtem aggódni, hogyan fogok tudni majd ismét dolgozni, hiszen annyi mindent »elfelejtettem«. Ha megkérdezték, mi a foglalkozásom, legszívesebben azt mondtam volna: anya, nem pedig azt, hogy orvos.

Az osztályvezető professzor úr abszolút megértő volt a kisgyermekes anyasággal kapcsolatban; megbeszélésünk szerint kevés ügyeletet vállaltam. A kollégáim közt rengeteg számomra új ember volt, főleg a rezidens orvosok között, de a nővérek között is. Ők is kivétel nélkül elfogadóak voltak azzal kapcsolatban, hogy nem fogok annyit ügyelni, mint ők, illetve előfordulhat, hogy váratlanul táppénzre kell mennem a gyerekek miatt. Mivel a járványhelyzet miatt jóval kevesebb volt az osztályos beteg, több

hónapom volt arra, hogy szép lassan átálljak a tempós, energikus munkavégzésre. Ezzel kapcsolatban is többnyire elfogadással, biztatással találkoztam a kollégák részéről.”

A lelkészek esetében nem feltétlenül húzható éles határvonal a munkahely és a családi élet közé: bár a lelkészként szolgáló édesanyáknak is megvan a lehetőségük az otthon maradásra, vannak, akik nem ezt az utat választják.

„Papírforma szerint pár hónap kihagyással négy éven keresztül voltam a lelkésznek járó szülési szabadságon, ám a valóságban ez nem így volt. Nem tudtam, de nem is akartam magamat függetleníteni a gyülekezettől, annak az életétől, a benne folyó munkától – meséli Pongráczné Győri Boglárka, a kaposvári evangélikus gyülekezet egyik lelkésze,

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: ERGONOFIS / UNSPLASH.COM

három gyermek édesanyja. – Kaposváron a templom, a gyülekezeti termek és a lelkeszlakás »egy tető« alatt vannak, ajtók választják csak el egymástól ezeket a helyiségeket. Bármilyen rendezvény, alkalom volt a gyülekezetben, arról mi tudtunk, hallottunk. A gyermekeim szép lassan megtapasztalták, milyen sok ember veszi őket körbe, milyen sokan érdeklődnek irántuk, milyen sokan szeretik őket. Ez a közeg nagyban megkönnyítette a bölcsődébe, óvodába járást, hiszen nekik nem volt újdonság a sok, akár ismeretlen ember.”

ÖSSZEANGOLNI MINDENT ÉS MINDENKIT

A munkahelyre való visszatérés azonban nem csak az elején jelent nagy változást: az édesanyáknak és a család többi tagjának is újfajta kihívásokkal kell megküzdeniük később is, amikor a gyerekek már óvodába, iskolába járnak.

Dr. Bánkiné Kapi Zsófia jogászként dolgozik a közigazgatásban, egy iskolás és két óvodás gyermek édesanyja. A hétköznapi „logisztikáról” így mesél: „Az idő a legnehezebb feladat. Az, hogy mindenre és főként mindenkire jusson; hogy ne nyomjon agyon a házimunka, de mindenkinek mindene legyen meg. Nagyon nehéz a különböző alkalmakat fejben tartani: ki mikor hova megy, mikor jön, hogy jut haza, kinek melyik nap mije van, arra hogyan készül fel, megvan-e a felszerelése. Szóval, nagy a mentális teher. Közben a háztartás se fusson, és legyen mindig tiszta ruha, cipő, az évszaknak és méretben is megfelelő.”

Arra a kérdésre, hogy mi jelentene segítséget a hétköznapi terhek elhordozásában, a munka és a családi élet közti egyensúly megtalálásában, Zsófia azt mondja: „Ebben egy »ugrasztható«, helyben lakó nagymama vagy barát jól jönne, vagy akár például takarítónő, akinek a bérét, mondjuk, felerészből az állam fizetné, felerészből pedig mi. De segítség lenne az is, ha például az ebédrendelésnél kapnánk kedvezményes tömegközlekedési bérletet jár a kismamáknak vagy a többgyerekeseknek, vagy akár kedvezményes könyvtári beiratkozás. Ezek is jók persze, de az igazi segítség a humán erőforrás lenne.”

A szülőknek ma tehát a gyerekek számától és a munkahelytől függetlenül is nagyon nehéz dolguk van, ha a hétköznapi meg szervezését nézzük. A munkahe-

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: MIKHAIL NILOV / PEXELS.COM

lyi feladatok és az észben tartandó számtalan otthoni teendő rendkívüli módon megviseli a kisgyermekes családokat, így nem ritka a szülői kiegés. Ennek megelőzésében a legfontosabb tényezők a megfelelő mennyiségű és minőségű szabadidő, az egészséges életmód, a rendszeres mozgás, az egyéni és a párok számára is elérhető kikapcsolódási formák – mindezekhez azonban valóban segítségre van szükségük a családoknak.

A megfelelő humán erőforrás megtalálása tehát kulcsfontosságú, ahogyan arról zárómondataiban Boglárka is beszél: „Ahogy szép lassan növekednek a gyermekeim, egyre komolyabb logisztikát igényelnek. Matyi fiunk fejlődése nem úgy alakult, ahogy a »nagy könyvben«

megírták, így vele folyamatosan jártunk fejlesztésekre, amik őszintén szólva lelkileg is megviseltek. Akkor éreztem azt igazán, hogy minél több időt kell velük tölteni, mert a legfontosabb pillanatokban ott kell lenni mellettük. Férjem, aki szintén lelkes, mindig is nagyon sokat segített, nem beszélve a családról. Az az igazság, hogy nem egyszerű egy vagy több gyermekkel összeegyeztetni a lelkes munkát, de érdemes megtalálni azokat az embereket, gyülekezeti tagokat is, akik őszinte szeretettel, gondoskodással segíthetnek ebben a lelkes családnak.”

■ KOVÁCS BARBARA

A szöveg eredetije július 20-án jelent meg a *Kötőszó evangélikus közéleti blogon.*

Bunkerépítés

Ez a játék egy esős napon kezdődött az új mosógép kartondobozával. Az öcsém azonnal belemászott, és közölte, hogy ez az ő bunkere, amiből soha többé ki se fog jönni. Ettől persze én is rögtön odabenn szerettem volna lenni, ami okozott egy kis felfordulást, lévén a doboz kettőnk számára már túl kicsi. Hogy a veszekedést megelőzze, anyukám gyorsan letakarta egy nagy abrosszal az asztalt, és közölte velünk, hogy az meg az én bunkerem lehet. Nagyon elégedett voltam az ötletével, rögtön el is kezdtem hurcolkodni, hogy berendezem új kis kuckómat. Odavittem a puhábbik lábtörlőt, a könyvem, egy kis tálkában felszeletelt almát, aztán egy párnát is, hátha vendégem érkezne.

Az öcsém – ahogy sejthető volt – aztán mégiscsak előbújt a dobozából, és érdeklődéssel figyelte a ténykedésemet. Hamarosan be is kéredzkedett az asztal alá, és együtt elég jól eljártunk a szűk odúban. Nem is nyafogtunk az eső miatt, nem unatkoztunk. Így telt el a délután, amelynek a végén sóhajtozva és a folytatást tervezgetve pakoltuk vissza a helyükre a dolgokat.

A másnapi játékhoz már továbbfejlesztettük a bunkert. A terítőt kicsit ráhúztuk a dobozra is, így a „lakásunknak” lett hálószobája. Kettőnk kucorogtunk benne egy kicsit, hogy eljártssuk az éjszakát, aztán az asztal alatti nappali-

ban kártyáztunk, rajzoltunk. Igazából az ebédet is ott szeretnénk volna elkölteni, de erre már az egyébként elég türelmes szüleink sem voltak hajlandók. Ki kellett másznunk röpké fél órára. Kinn közben már eloszlottak a felhők, újra sütött a nap, hívogatott bennünket a kert. Hamarosan a barátok is megérkeztek, és együtt tervezgettünk tovább.

Úgy megszerettük ezt a játékot, hogy ezentúl mindenütt ilyen kuckókat építettünk magunknak. Az udvar egyik sarkában, a kert végében, egy fa tetején, később az utca végi bodzásban is lett

egy-egy ilyen bunkerünk. Egészen tökélyre fejlesztettük a kerti vityilló építését. A szárítókötélre egy nagy méretű, de könnyű textilt raktunk, kétoldalt kihúztuk, hogy sátorszerű ponyvát kapjunk, és beköltöztünk alá játszani. Később néhány karót levertünk kör alakban, és a tetejüket összekötöttük. Futóbabot vetettünk köré, ami hamarosan teljesen el is fedte a házacskáinkat.

Aztán ahogy nőtt a kuckó lakóinak száma, egyre inkább kezdett egy házikóhoz hasonlítani. Már két-két karó tartotta a tetőléceket, azon volt a vászondfedél. Próbálkoztunk hullámpala lapokkal is, de azok sokszor összedőltek, és a szüleink sem voltak ettől túl boldogok. Volt egy pont, amin túl már nem lehetett nagyítani a kuckó méretét. De ezt olyan nagyon nem is bántam. A kuckónak éppen az a kis összekucorodás a lényege, amikor az ember elhúzódhat, egyedül lehet anélkül, hogy magányos lenne. Pár dolgot azért még megpróbáltunk.

A fa tetején nem kellett sokat dolgozni a rejték érdekében. Maguk a levelek voltak a „falak”, ülőhelyről viszont nem sikerült tökéletesen gondoskodnunk. Ugyan felvittünk a cseresznyefára néhány száraz ágat padnak, de azok nemigen váltak be. Pontosabban annyira nem váltak be, hogy akkor volt kulcscsonttörésem, és a szüleim még hálásak is voltak érte, hogy ennyivel megúsztuk.

A bodzabokrok alatti kis fészkeink igazi jó helyek lettek. Itt mindenkinek saját kis kéglijje volt, ahol olvasgatott, vendéget hívhatott, vagy csak háborítatlanul élvezhette a nyarat. Különben

Sok állat egészen kicsi zugokat keres lakásnak. A madarak egy része pedig csak akkor használja a fészket, amikor költ. Ha a fiókák szárnyra kapnak, elhagyják az állandó lakhelyet, és ott húzódnak meg, ahol rájuk esteledik.

Régen a maiaknál sokkal kisebb házakban is éltek emberek. A prágai Arany utcácskában (más néven az Aranyművesek utcájában) például szinte egy széknyi fekhely jelentette a „lakást” egy-egy embernek. A műhely is picike volt, a mai ember számára szinte nyomasztóan apró.

Ha felkeresitek valamelyik magyarországi skanzen – azaz szabadtéri néprajzi múzeumot –, akkor azt is láthatjátok, mekkora szobában élt egy-egy falusi család még száz évvel ezelőtt is. Van skanzen például Nyíregyházán, Ópusztaszeren, Szalafőn, Szennán, Szentendrén, Szombathelyen és Zalaegerszegen is. Ha pedig ellátogattok a Nógrád megyei Hollókőre, akkor egy ma is élő, lakott faluban, eredeti helyükön láthatjátok a népi építészeti és a 20. század előtti falusi élet megőrzött emlékeit. A hollókői védett falurész páratlan kincs; 1987 óta a világörökség része.

ezzel a kuckóformával egyben feltaláltuk az utcát is, ahol egymás szomszédjában élhetnek az emberek. Erre nagyon büszkék is voltunk, amikor rájöttünk.

A saját kis kuckó utáni vágy máig megmaradt bennem. Szeretek elvonulni egy sarokba olvasgatni, gondolkodni. Talán neked is van ilyen helyed, ahova visszahúzódhatsz egy kicsit, ha csendre vágysz, és egy kis időt önmagaddal szeretnél tölteni. Ezekben a csendekben nagyon meg tud nyugodni az ember, és sok jó ötlet is születhet ilyenkor. Van, akinek ritkábban, van akinek gyakrabban és tovább van szüksége erre, de valamennyi ilyen idő mindenkinek kell.

Isten gyakran éppen a csöndben szólítja meg a szívünket. Ha valami nem megy, vagy éppen fáradt vagy, talán neked is ez lehet egy új út kezdete. Jézus arra biztat bennünket a Bibliában egy helyen, hogy amikor imádkozunk, menjünk be a belső szobánkba, ahol háborítatlanul tudunk beszélni Istennel.

A Jézus korabeli házak egyáltalán nem hasonlítottak a maiakra. Nem volt külön szobájuk a gyerekeknek, de nem volt külön helyiség a konyhának sem. Az egy légtérű házban csak az éléskamra volt elkülönítve, amely viszont nem egy kényelmes és komfortos, inkább praktikus, csöpp hely volt. Ide tudott elvonulni, aki egyedül akart lenni. Ahogy ez eszembe jut, bizony, hálás vagyok, hogy

Zsoltárok 62,6

„Bújj be” a csigaházba, aztán „bújj elő” – így el tudod olvasni az aranymondást

jobb körülmények között élhetek, mint az akkori emberek, és van lehetőségem nyugodtan megpihenni, elcsendesedni, amikor szükségem van rá.

Gondolkodtatok már azon, milyen lehet behúzódni egy csigaházba? Kicsit az is kuckóélmény lehet, azt hiszem. Ilyen szempontból nézve a belső szoba akár az is lehet, ha az ember valóban Istenre fordítja a tekintetét, és rá figyel, időt tölt vele.

Különös, hogy régebben sokkal többször adtam tanácsokat Istennek. Úgy hívtam ezt, hogy imádkozom, de valójában nem nagyon volt ez más, csak egy felsorolás, hogy Isten mikben segítsen, lehetőleg mit hogyan intézzon. Mostanra többet vagyok csendben, és különös tapasztalatom, hogy az ilyen imádságok végén gyakran nem lesújt Isten azokra, akik, mondjuk, megharagítottak engem, hanem én veszem észre, mit tehetnék a másik emberrel való békénk érdekében. Sok ilyen alkalom után bocsánatot kérek valakitől, vagy elmegyek rendezni egy kapcsolatot, ami előtte eszembe sem jutott volna. Talán ezekben a csendekben tud igazán szóhoz jutni Isten.

Míg tart a nyár, mindenképpen próbáljátok ki a sátorozást vagy a kuckóépítést, és a sok vidám kalandos nap egy-egy részében töltsétek időt csendben is. Éljétek át ti is Isten békéjének ajándékát! ■

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása

Kéthetenként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

Kövessen bennünket az interneten is:

EVANGELIKUS.HU

Naponta frissülő, a hitéletet gazdagító lelki tartalommal várja önt a Magyarországi Evangélikus Egyház hivatalos honlapja.
Egy kattintásra vagyunk öntől!

Álláspályázat. „A 21. század embere Istent is az interneten keresi. Rajtunk is múlik, hogy megtalálja-e.” Az Evangéliumot Minden Otthonba Alapítvány (EMO) munkatársat keres internetes felületeinek kezelésére.

Alapítványunk huszonkilenc évvel ezelőtt mint alapvetően iratmissziós munka indult el. Máiig mintegy másfél millió családhoz jutottak el írásaink, főként önkénteseken keresztül, akik az otthonokba egy-egy evangéliumi irattal bekopogtatva tettek bizonyosságot Jézus Krisztusról. Ennek nyomán csaknem hatezren kértek tőlünk további olvasnivalót, *Újszövetséget*, bibliatanulmányt, lelki könyveket. Munkánkat helyi protestáns gyülekezetekkel együttműködve, őket segítve végezzük.

Az iratok mellett szeretnénk az interneten keresztül is minél többekhez eljuttatni a Szentírás üzenetét. Ezért olyan jelentkezőt keresünk, aki kreatívan, Krisztus és a misszió iránt elkötelezetten, Isten Lelkétől indítva és vezetve jeleníti meg Krisztus hívását a világhálón.

Az új munkatárs főbb feladatai: az EMO meglévő, bemutatkozó honlapjának működtetése, karbantartása, az EMO-szolgálat megjelenítése, cikkek, beszámolók írása és íratása • új, missziós célú honlapunk feltöltése, frissítése, új anyagok keresése, készítése, fordítása, illetve ezen munka szervezése hozzáértő önkéntesek bevonásával • az EMO Facebook-oldalának és YouTube-csatornájának kezelése, frissítése, karbantartása, a Facebook-, YouTube-kapcsolatok ápolása • a különböző internetes csatornákon érkező megkeresésekre, visszajelzésekre adandó válaszok, illetve küldemények koordinálása • új internetes lehetőségek felmérése, szolgálatba állítása.

Olyan munkatársat keresünk, aki: ismeri és követi a Biblia tanítását, reformátori hitvallásainkat • hivatásszerűen is vállalja a keresztyén szolgálatot • tájékozott a lelki irányzatokkal kapcsolatban • tud más felekezetű biblikus keresztyénekkal együtt dolgozni • jól beszél és ír magyarul és angolul egyaránt • jártas az internet világában, és fiatalos szemlélettel maga is aktív a közösségi médiában • felsőfokú végzettséggel rendelkezik.

Amit kínálunk: testvéri, szolgáló közösség • rugalmas munkaidő • részben otthonról, részben az EMO-irodából végezhető munka • középiskolai tanári fizetés és béren kívüli juttatások.

Jelentkezési határidő: szeptember 30. Ha az álláslehetőség felkeltette érdeklődését, és ezt a szolgálatot hivatás-ként tudja majd végezni, kérjük, hogy fényképes önéletrajzát küldje el az iroda@emoalapitvany.hu e-mail-címre. További információ: Emoalapitvany.hu.

Apróhirdetés. Szabadidő eltöltéséhez, esetleg utazáshoz diplomás hölgy főleg human érdeklődésű, hatvanas úrral szeretne megismerkedni. Telefon: (06) 1/332-6622; e-mail: taris1159@gmail.com.

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangontes.hu.

TRADICIONÁLIS HARANGOK ÖNTÉSE
GOMBOS MIKLÓS
ÉS FIA, FERENC

www.harangontes.hu

Cím:
2162 Órbottyán
Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Mobil:
+36 30 9489575
+36 30 7288161
Tel.: 06 28 360 170

E-mail:
gombosmi@harangontes.hu
info@harangontode.hu

Sodrásban

In memoriam Szabó György István (1946–2021)

„Szabó urat eredetileg Chagall mester festette. Szamurájt vagy rabbit akart, de valahogy ez lett belőle. [...] Lett egy nagy ember a rajzpapíron, nagy, vastag fülelkel, hetvenöt dioptriás szemüveggel, negyvenhatos tappancsokkal [...], örökké konyakra szomjas, hatalmas bendővel és akkora szívvel, mint egy bikaborjú mája.” E szavakkal Horváth Péter örökítette meg *Kerti mulatság* című elbeszélésében – *Örömeze* címmel 1986-ban megjelent kötetében – a cimboráját.

Hogy e tömör jellemzés Szabó Gyurinak sem volt ellenére, arra bizonyosság, hogy 2007-ben a saját munkáiból válogatott kötet hátsó borítójára is ezt az idézetet illesztette. Ha pedig ennek a maga nemében egészen különleges kiadványnak általa írt bevezetőjéből is idézünk, talán kiviláglik, hogy az *Evangélikus Élet* magazin korábbi tervezőszerkesztőjének személyében csakugyan „szívembert” búcsúztattunk július 15-én az Óbudai temetőben.

A *Vágott A/6 – Összegyűrt papírlapok* címmel megjelentetett kötetben versei és prózai szösszenetei mellett rajzok is fémjelzik Szabó György István útkereséseit. Régóta halogatott vállalkozásának bevezetőjében – egyebek mellett – így

írt: „Bolondul éltem. Nem találtam sem a helyemet a világban, sem magamat. Nem voltam sohasem elégedett. Se magammal, sem az engem körülvevő világgal. És akkor arra gondoltam, csinálók egy könyvet. [...] Miért is? Mert egyszer legalább össze kell gyűjteni az összegyűrt papírlapokat, és csinálni kell egy könyvet. [...] Azoknak, akiket szeretek, és azoknak, akik elfogadnak engem ebből a világból.”

Nos, 2007-ben Szabó Gyuri már tudta, hogy van egy „más világ” is, ahol őt is feltétel nélkül szeretik, ahol „bolond” (helyesebben persze: bohém) előélete, haláláig lobbanékony természete ellenére is elfogadják.

Tény, hogy az a (művész)világ, amelyben helyét kereste, elsodorhatta volna az Úristen közeléből. Mert bár saját bevallása szerint feszélyezte, hogy baráti társaságában nála jobbakat írnak, rajzolnak, Szabó Gyuri okkal érezhette magát társaságok kedvelt és értékelt tagjának. A lipcsei főiskolán ugyanis nemcsak rajzkészségét fejlesztette, de a kiadványtervezés, a könyvművészet csinját-bínját is elsajátította, és e téren már harmincas éveiben a szakma legjobbjai között tartották számon. Több száz könyv, összességében pedig több ezer (!) kiadvány köszönheti neki az ar-

culatát – nem mellesleg ő tervezte a Protestáns Újságírók Szövetségének logóját, illetve a *Híd* magazin elődjeként megjelent *Misszió* evangélikus magazint is.

A református gyülekezetében is éveken át aktív Szabó György István valójában már húsz évvel ezelőtt az *EvÉlet* segítségére volt. Mindenekelőtt azzal, hogy – a néhány hónap múltán tragikus hirtelenséggel elhunyt Bürger Judit személynében – profi korrektort kerített. Mi tagadás, alig akartuk elhinni, hogy a végtelenül kedves, szelíd, szerény hölgy már mintegy másfél évtizede hitese felesége a *Kerti mulatság* „örökké konyakra szomjas” Szabó urának... Aztán, ahogy Gyurival is szorosabbá vált a kapcsolatunk, be kellett látnunk, hogy abban viszont tartósan érvényes maradt József Attila-díjas írónk felismerése, hogy a „nagytermészetű”, gyakorta indulatos Szabó úrnak – hitveséhez hasonlóan – hatalmas szíve van.

Nem feledtük Juditot, és nem feledjük Gyurit sem. Néhányan arra is emlékezhetünk, amikor együtt hozták be kisfiukat az *EvÉlet* szerkesztőségébe... Most abban a tudatban osztozunk az *Evangélikus Élet* magazin jelenlegi tervezőszerkesztőjének gyászában, hogy az Úristen nem engedí elsodródni választottjait.

■ T. PINTÉR KÁROLY

ILLUSZTRÁCIÓ A VÁGOTT A/6 – ÖSSZEGYŰRT PAPIRLAPOK CÍMŰ KÖNYVBŐL

Csak fújták és fújták

Idén huszonhatodik alkalommal szervezték meg az evangélikus fúvóstábor, amelynek ez alkalommal is a Tolna megyei Kismányok adott otthont. A huszonnégy táborlakó közül a fafúvósok, azaz furulyások, fuvolások, fagottosok és oboások Horváth Zsuzsa és Kovácsné Ferenczi Zsófia segítségével mélyíthették el hangszeres ismereteiket, míg a „rezeseknek”, vagyis harsonán, kürtön, eufóniumon vagy tubán játszóknak Haga Kálmán és Johann Bálint adott szakmai iránymutatást.

A július 12–18. között tartott, Johann Attila vezette tábor résztvevői a héten a szomszédos majosi templomban egyházzenei áhítaton szolgáltak, szombat délután pedig Váralján adtak koncertet a Tolna-Baranyai Egyházmegye családok táborában. A repertoáron nemcsak egyházi, hanem világi darabok is szerepeltek

A SZERZŐ FELVÉTELE

a kamaracsoportok előadásában. A huszonhatodik evangélikus fúvóstábor ez alkalommal is a vasárnapi istentiszteleten zárult: a tábor lelki vezetőjének, Makán

Hargita lelkésznek az igehirdetése után a zenészek zárókoncertet adtak a kismányoki evangélikus templomban.

■ BODA ZSUZSA

Arra figyeltek, ami a szívben van

Újra átélhették a találkozás örömeit az evangélikus családok és fiatal felnőttek Váralján. A Tolna-Baranyai Evangélikus Egyházmegye által szervezett, július 16–18-i hétvégén részt vevők egymással, a testvérekkel és a Teremtővel is találkozhattak. A szervezők áhítatokkal, túrákkal, elcsendesedéssel, sporttal és játékkal várták az ország minden tájáról az erdei táborba azokat, akiknek már nagyon hiányzott egy beszélgetős, igében elmélyülő alkalom evangélikus nagy családdal közösségekben.

A témát – „Ami a szívben van...” – ez alkalommal Sámuel könyvéből vették a szervezők, ezt járták körbe a táborlakók a hétvége folyamán az áhítatokon és a beszélgetésekben. Pál apostol nyomán elmélkedtek a „belső emberről” – a kifejezés életünk Istentől megérintett részét jelöli, amely folyamatos és közvetlen kapcsolatban áll a Teremtővel –, és hallottak a minket tökéletlenségünk ellenére és azokkal együtt is szerető és elfogadó Istenről. Beszélgettek arról is, mit hozunk

magunkkal gyerekkorunkból és a családdunkból, majd később a barátoktól és a házastársunktól, és ami jól vagy rosszul, de folyamatosan meghatározza további életünket. Egy zarándoktúrán nemcsak a természet ölelését élvezhették, hanem igéket és kisebb elgondolkodtató feladatokat is kaptak. A tábor a vasárnap délelőtti istentisztelettel zárult a váraljai templomban.

Az erdei táborba a közel lakókon kívül Budapestről, Győr környékéről, Kaposvárról, Siófokról és Sopronból is érkeztek résztvevők. Az egy hónapos csecsemőtől a kamaszokon át a nagyszülőig minden korosztály képviseltette magát. Szombaton a pécsi evangélikus kórus tagjai is csatlakoztak a programokhoz, illetve aznap délután megérkezett a szomszédos Kismányokról az evangélikus fúvóstábor csapata is, hogy egy nagyszerű koncert erejéig bemutassák talentumukat a hétvége résztvevőinek.

Mivel a hétvégét nyílt eseményként hirdették a szervezők, voltak a táborozók között nem evangélikusok is, így az alkalom misszióként is szolgált. Többen kiemelték, hogy bár előzetesen nem so-

kakat ismertek, meghatotta őket a közvetlen és befogadó közeg, amely a hétvégét jellemezte. A tábor a családi hangulat mellett lelki töltődéssel is szolgált, így reménység szerint minden résztvevőben gyarapodhatott az, „ami a szívben van”.

■ GYÖRFFY LAJOS

FOTÓ: PONGRÁCZ MÁTÉ

Ha nyár, akkor... tábor!

Mióta június közepén kicsengettek, egymást érik a táborok. Evangélikus gyülekezeteinkben is sok-sok élménydús programot szerveztek a különböző korosztályok számára. Néhány alkalomról szerkesztőségünk is kapott beszámolót. Összeállításunkban ezekből válogattunk.

Szemeimet a hegyekre emelem...

...mert gyönyörűek, s csodálatos látvány tárul elénk Nagybörzsönybe érve. Ebben a kicsiny faluban, a helyi ifjúsági táborban tartottuk a budavári evangélikusok idei, immáron huszonketedik nyári családi, hittanos és ifjúsági táborát, ezúttal nyolcvanöt fővel. Különlegessége volt, hogy közösen rendeztük a helyi gyülekezet tagjaival, így az onnan érkező gyermekekkel és fiatalokkal együtt száznál is több résztvevőt számoltunk.

Az együttlét fő témáját az év igéje alapján dolgoztuk ki. *Szeretből tevékenyen* címmel az irgalmas Krisztus cselekedeteire és az azokból fakadó emberi irgalomra tekintettünk a bibliaórákon. Emellett az a gondolat is előkerült, hogy életünk folyamán zárandokok vagyunk.

A résztvevők hagyományosan nemcsak a bibliakörök, hanem az öt vegyes korú, családoknak elnevezett kis csoportok formájában is kisebb közösségeket alkottak. Mindennap egy-egy család írta az általános könyörgő imádságot az esti áhítatra. Ezenkívül egy levelet is kellett írniuk azok számára, akik elmaradoztak a gyülekezetből, és szintén ők készítették a záró istentisztelet oltárképeit.

Az első estén, a bemutatkozáskor egy nagy kört alkottunk. A körbe először azok álltak be, akik első alkalommal jöttek el a táborba, majd azok, akik másodjára, és így tovább. Jó volt látni,

hogy sokan voltak olyanok, akik már több mint tíz éve vesznek részt – többnyire már segítőként – a tábor életében.

Az utolsó délelőttön, a záró istentiszteleten újra megfogtuk egymás kezét, és így énekeltük az idei év énekét: „Legyetek irgalmasok, mint Krisztus irgalmas, és fogja a kicsinyek kezét...”

■ BENCE IMRE

Otthon is, a Balatonnál is

A vecsési evangélikus gyülekezet napközis táborában idén Pál apostollal foglalkoztunk. Elővettük a térképet is, és hol szárazföldön, hol pedig vízen utaztunk együtt Pállal. A legizgalmasabb az volt, amikor a gyerekek Pállal együtt maguk is börtönbe kerültek, és feladványok segítségével kellett megszabadulniuk a rabságból. Utolsó feladatként a templomajtóban álló, magát épp megölni készülő börtönőr (a lelkészüket) kellett megkeresztelni. Sarut is készítettünk bőrből, hogy korhűen tudjunk közlekedni, bilincs helyett pedig karkötőt fontunk.

Badacsonylábdíhegyi együttlétünk valójában két tábor volt. Előbb a szenior ifjúság (egyetemista korosztályú és dolgozó fia-

talok) előtáborát tartottuk, majd ottlétünk a „hivatalos” gyerek- és ifjúsági táborral folytatódott. A két tábor összeérésekor huszonheten voltunk. A Szélrózsa-programot valósítottuk meg, témáink a félelem, a bátorság, a tehetetlenség, a kilátástalanság, a hit és a bizalom voltak.

A lelki foglalkozásokat és áhítatokat szabadtéri tevékenységeink egészítették ki. Sokat strandoltunk, elkirándultunk a szigligeti

várba, és biciklitúráztunk Balatonyörökre. Jellemzően minden tábornak lesz egy kedvenc játéka, most a számháború és a Geréb elnevezésű állatos játék volt a „befutó”.

■ HEINEMANN ILDIKÓ

Isten gyógyító szeretetéről tanultak

A Biblia csodálatos gyógyulástörténeteivel ismerkedtek az ajkai evangélikus gyülekezet hittan- és élménytáborának résztvevői. A napközis tábor változatos helyszínekkal és programokkal kínált tartalmas kikapcsolódást a gyerekeknek.

„A lelki tartalmak mellett az egyéb élmények sem maradtak el – sorolta Kovács Viktor lelkész. – Az első napot egy ajkai

közösségi kertben, a Bolgárkertben töltöttük, ahol a gondnok bemutatta nekünk az ott termesztett gyógy- és fűszernövényeket, valamint zöldségfélét. Kedden Halimbára látogattunk el, ahol például ökokreatív kézműves-foglalkozás várta a gyereket. Szerdán Ajkán maradtunk, és a tájfutás, a térképen való tájékozódás alapjaival, illetve a rendőrség munkájával ismerkedtünk. Csütörtökön Öcsön egy állattenyésztéssel foglalkozó családi gazdaság munkatevékenységeiből kaptunk ízelítőt. Pénteken az Ajkai Bányászati Múzeumban a bányászat történetét és a térség közeteit vehettük szemügyre.

A szombat pedig a szokásos családi kirándulás napja volt: Mencshelyen a helyi lelkész, Németh Szabolcs várt bennünket. A templomi áhítat után a Halom-hegy felé vezetett utunk. Útközben szakértett geotúra-vezetőnk visszarepített bennünket a földtörténet őskorszakába. Bár az eget felhők borították, mégis a Balaton-felvidék egyik legcsodálatosabb panorámája tárult elénk a kilátó tetejéről.

Vasárnap a gyülekezettel az imádságon túl, az »Áldjátok az Urat...« kezdetű dicséret közös éneklésével is hálát adtunk a Jóistennek az elmúlt hét élményeiért és közösségünkért.”

■ SCHVARCZKOPF ANITA

Mesterségem címere...

Sopronban a bibliai mesterségek köré szerveződött az 1–6. osztályos napközis tábor. Az első napon a fazekasság volt a témánk. Isten nap mint nap formál bennünket, mint ahogyan a fazekas az agyagot. Ezt délután agyagozással, korongozással meg is tapasztalhattuk. Később, az égetés után ezeket a műveket haza is tudták vinni a gyerekek emlékebe.

A második napon a pékmesterséggel ismerkedtünk meg. Isten mindennapi gondoskodásáról tanultunk. A soproni pékmúzeumba ellátogatva érdekes dolgokat láthattunk és hallhattunk a régi pékmesterek életéről.

Sopronkövesdre kirándultunk a harmadik napon. A helyi alkotóházban már vártak minket. Aznapi témánk az építőmesterség volt, de kicsit visszakanyarodtunk a pékmesterséghez is. Délelőtt az áhítat után kenyeret és más péksüteményeket készíthettünk egy pék segítségével. Közben vályogot vetettünk.

Negyedik napunk témája a szőlőművelés volt, és az igazi szőlőtőről is beszéltünk. Délután egy helyi evangélikus család látott vendégül bennünket. Finom szőlőlevet ihattunk, és megtekinthettük a borospincét, ahol sok izgalmas dolgról hallhattunk.

A papok, lelkészek hivatása volt a témánk az ötödik napon. Meglátogattuk múzeumunkat, amelyet tárlatvezetéssel körbejártunk, majd a

berendezett lelkészlakásban hallhattunk érdekességeket a lelkészlelkészről. Délután a gyerekek családjával együtt kirándulást tettünk a soproni erdőben egy nagy közösségként, amelyet nagyon jó volt megélni.

A tábor vasárnap gyermek-istentisztelet zárta, amelyre majdnem az összes táborozó gyerek el tudott jönni a családjával együtt.

■ KOVÁCSNÉ TÓTH ANNA

Ma is vannak csodák!

Vannak még csodák címmel tartottuk napközis táborunkat Péterin, a megújult gyülekezeti ház udvarán. Hisszük, hogy Jézusnak ma is van hatalma gyógyítani, bűnöket megbocsátani, megáldani a keveset és lecsendesíteni a vihart kívül és belül. Mindennap erről szólt a bátorító üzenet.

Először beültünk Simon Péter hajójába egy sikertelen halászat után – és megtanultuk: nemcsak az a csoda, ha kedvezőtlen körülmények között mégis sok halat fogunk, hanem az is, ha egy kérges tenyerű, kemény férfi térdre esik, és bűnt vall. A második napon a béna meggyógyításának történetében azt láttuk: az emberek a fizikai gyógyulást akarták, de Jézus mélyebbre látott, és először a szívét gyógyította meg.

Reménység, bizalom és kétségbeesés – ezekről hallottunk Jairus lánya feltámasztásának történetében. Az előbb említett érzések nemcsak a Jézus ruháját megérintő asszony és a gyermekéért aggódó apa szívében keverednek. Gyakran ott vannak mindannyiunk életében. De Jézus élet és halál ura! „Ne félj, csak higgy!”

A negyedik napon – az ötezer ember megvendéglése kapcsán – körüljártuk, hogy mink van, amivel segíteni tudunk. Isten kinyújtott keze vagy. Amid van, azt használd! Amit Isten kezébe teszel, azt a keveset is megáldja, és elég lesz.

Az, hogy Jézus képes lecsendesíteni a tengert, nemcsak egy történet volt, hanem valóságos élethelyzet. Vele az élet viharai

közt is biztonságban vagyunk. Ő ad megoldást. Ő ad reményt és békességet. Ő tesz késszé arra, hogy legyőzzem a bennem munkálkodó bűnt. Ómiatta fordulhatok bizalommal Isten felé.

A héten együtt énekeltek és meg is éltük: „Ha hitben jársz, mindent másként látsz, / Ha hittel lépsz, tuti célhoz érsz, / Ha hittel szólsz, nincs akadály, / Hittel tényleg minden más.”

■ ÓVÁRI PÉTER

Nagymamavár és nagypapaszállás

Mit csinál egy szíjgyártó, milyen eszközökkel dolgozik egy cipész? Az Orosházi Evangélikus Egyházközség gyerektáborában ritka mesterségek képviselőivel – az eddig említettekén kívül például még üvegfestővel és varrónóval is – találkozhattak a résztvevők. A tábor másban is különleges volt: a hét-tizenkét éves korú gyerekek táboroztatásában az idősek aktív segítségével is számíthattak a szervezők. Ez a korosztály nagymamavárral és nagypapaszállással várta a gyerekeket.

„A zárlat alatt a fiatalok nem találkozhattak – vagy ha igen, meglehetősen furcsa módon – az idős szülőkkel, nagyszülőkkel, és viszont. Így kimondhatatlanul hiányoztak egymásnak. A nyitás után az idősek nehezen találtak vissza szolgálatukhoz. Ekkor jött az ötlet, hogy »bizzuk egymásra« a generációkat a táborban – meséli Szöllősiné Kassai Judit presbiter, a tábor fő szervezője. – A nagymamák és nagypapák nagyon készültek, a családok, gyerekek pedig kíváncsian várták ezeket a délutánokat.

Összességében mindenkinek jó volt: a nagyihálózat egymásnak is örülhetett, az alkalmi unokák ellátása mellett jóízű beszélgetések, imádságok zajlottak. És az alkalmi unokák sem kérték magukat, hiszen az uzsonnáztatás, »plezúrfoltozás« mellett sakkpartival, meseigénnyel, ölbe üléssel és komoly, felnőtt beszélgetésekkel foglalkoztatták a »maxikat«. Ezeken a csodás-zűrös-hangos, néha családfieszta-szerű délutánokon ezúthajú segítők is megállapíthatták: erre a táborra és benne mindenkire nagy szükség volt!”

■ EÉ

■ Összeállította: VITÁLIS JUDIT

Mese a régi oltárkerítésről

Ismerik azt a kézmest, hogy „ez elment vadászni, ez meglötte...”? A mesét, amelyben mindenki csinál valamit? A mi történetünk ott kezdődik, hogy a melléképület tetőfelújításakor ráleltünk a régi oltár korlátjára.

A dunaegyházi evangélikus templom a hatvanas évek közepén nagy átalakításon esett át. A régi szószékoltárt lebontották, a szentélyt áthelyezték a keleti oldalról az északra, a padokat kiszedték, és az új tájolásnak megfelelően újakat építettek be. Volt olyan faanyag, amelyet felhasználtak az új berendezési tárgyakhoz, ami pedig nem kellett, az ment a...

Volt azonban akkor valaki, aki úgy gondolta, mégsem kellene mindent kidobni. A régi oltárkerítést gondosan összeszecsukva, hogy semmi sérülés ne érje, a csapolásokra is figyelve, „felmentette” a melléképület padlására.

És most jövünk mi, a mai generáció. Szeretem nézni, ahogy a mesterek dolgoznak. Látszik a munkájukon a kezük, a gondolkodásuk, a tudásuk nyoma. (Lehet, hogy időnként irigykedem is, hogy az ő munkájuknak rögtön kézzelfogható nyoma van.) Így volt ez akkor is, amikor az ácsok fent dolgoztak a tetőn – felmáztam, és megláttam egy különleges mintázatú, fából készült egykori berendezési tárgyat, amelyről akkor még nem sejtettem, hogy mi is az.

Az ácsok csak kerülgették, nem akarták összetaposni, tönkretenni, talán ők is érezték, nem olyan szemét ez. Hívtam a gondnokot, aztán az idősebb gyülekezeti tagoknak megmutattam a fényképet arról, mit találtam, és ők rögtön tudták, mi ez, hol állt – és jöttek a mesék és élmények. Volt, aki felajánlotta, hogy elrendezi, a bútorasztalos ismerőse vegye kezelésbe a kerítést. Óvatosan levittük, összeszedtük a lepotyogó kis fa díszelemeket, leporoltuk, lemostuk.

És a mese nálunk itt így lett: Ez elvette, ez megtalálta, ez adta az anyagot, ez felújította, és mindenki, aki még emlékszik rá, mondja a saját történetét. „Én még ez előtt a kerítés előtt házasodtam... ez előtt állva vettem úrvacsorát először... itt van rajta ez a kis tálca, ahová a menyasszony a csokrát letette... nagyanyámra

A SZERZŐ FELVÉTELEI

emlékszem, amikor először vitt templomba az esti »modlitbára« [modlitba szlovákul ima – a szerk.], és letérdelt ott egy kicsit...”

Így most újra ott van a templomban egy kis darabja a réginek. És a mostaná-

ban betérők már ezt a történetet is meghallgathatják, mint ahogy az oltárképről is szoktam beszélni, mert annak is megvan a saját meséje. Ha egyszer erre jár, azt is elmesélem...

■ SELMECZINÉ FÜZÉKOVÁ DIANA

BEMUTATKOZIK AZ IHAROSBERÉNYI EVANGÉLIKUS GYÜLEKEZET

Fenyegető fordulatok ellenére is megőriztettek

Korai időkre nyúlik vissza a Somogy megye Csurgói járásában fekvő falu evangélikus gyülekezetének története. A közösségről az első írásos feljegyzést Telekesi Benedek lelkészége idejéből találjuk, aki 1601–1609 között volt berényi lelkész, és – amint Mesterházy Sándornak *A somogyi ágostai hitvallású evangélikus keresztyén egyházmegye története* című munkájában (1932) olvashatjuk – „az ágostai hitvalláshoz szilárdan ragaszkodott”. 1661-ben Berényt már az anyagyülekezetek között tartották számon.

Az új kezdet idején (feltehetőleg 1681 után) az evangélikus hívek „néhai Nagy Ferenc uram házába jártak prédikációra és könyörgésekre”. Ezután hamarosan fából építettek templomot, de ez sajnos hamar roskadozóvá vált, így le kellett bontani. Új templomuk 1720-ban készült el. A reformáció ellenségei azonban nem akarták engedni a vallásgyakorlatot, és el akarták venni a templomot, de a hívek bátran kiálltak templomukért és hitükért, ennek is köszönhető, hogy Somogy vármegyében Iharosberény – Surd mellett – artikuláris helyet „megillető” státusú település lett.

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Augusztus 22-én, a Szentháromság ünnepe utáni 12. vasárnapon 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió az iharosberényi evangélikus templomból. Igét hirdet Pfeifer Ottó lelkész.

Szabaddá vált tehát a vallásgyakorlat a településen; a környék evangélikussága itt gyűlt össze istentiszteletre. Az anyakönyvek is, éppen ezért, már 1750-től rendelkezésre állnak.

Mária Terézia uralkodása alatt, 1775-ben épült fel a harmadik templom, az 1781-es türelmi rendelet után pedig még inkább gyarapodott a gyülekezet. Így történhetett, hogy ezt a fából készült templomot kinőtték, ezért 1827-ben megépült a jelenlegi (negyedik) templom. 1838-ban a gyülekezet két harangot öntetett Pécssett, 1854-ben pedig megvette a harmadik ha-

rangot is. A ma is használatban lévő orgona 1884-ben készült.

Az első világháború második felében került a gyülekezet élére Káldy József, a későbbi püspöknek, Káldy Zoltánnak az édesapja. Szolgálatának idején a gyülekezet sok férfi tagját besorozták, és a közösség létszáma nagyon megcsappant, 1933-ban összesen ezerháromszázkilencvenöt tagot számlált az egyházközség, minden filiával és fiókegyházzal együtt.

1934-ben a gyülekezet felújította évszázados templomát. A második világháború sem kímélte a berényieket; 1944 májusában egy német–magyar katonai bizottság elvitte a középső harangot. 1945 húsvétján orosz katonák garázdálkodtak a templomban, a németek pedig alá is aknázták. Azonban Isten kegyelmének csodálatos működése által a német tiszt, aki meg volt bízva az akcióval, elmagyarázta a lelkésznek, hogyan hatástalanítsa a robbanószerkezetet, miután ők elmentek. Így maradhatott meg templom, amelyet legutóbb 1999-ben újítottak fel. A gyülekezet ma is élő és aktív hitéletet él.

■ PFEIFER OTTÓ

Ökumenikus hálaadó istentisztelet

„Boldog az a nemzet, amelynek Istene az Úr...” (Zsolt 33,12a)

Államalapításunk ünnepének előestéjén, augusztus 19-én 18 órakor a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának szervezésében ökumenikus hálaadó istentiszteletet tartanak a Budai Református Egyházközség templomában (Budapest I. kerület, Szilágyi Dezső tér 3.).

Az ünnepi istentiszteleten a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsában (MEÖT) is együttműködő hazai egyházak (római katolikus, református, evangélikus, baptista, metodista, pünkösdi, anglikán és ortodox) főpásztorai végzik a szolgálatot. Igét hirdet Balog Zoltán református püspök, a zsinat lelkes elnöke. Szolgál továbbá Steinbach József református püspök, a MEÖT elnöke és Kondor Péter evangélikus püspök, a MEÖT alelnöke is. Az alkalomra minden érdeklődőt szeretettel várnak.

Forrás: MEÖT

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: KISS TAMÁS

ORATIO OECUMENICA

Hűséges Urunk! Te, aki szolgálatra hívtál el bennünket, hogy országodat építsük, adj nekünk erőt, és hallgasd meg eléd vitt kéréseinket!

Könyörgünk a kegyelemre szoruló világot, amelyből többet kivesszünk, mint amennyit visszaadunk. Fogadd megbocsátó szeretetedbe azokat, akik csak magukkal törődve és mohón éltek. Csítsd panaszainkat, amikor az elégségest kevésnek itéljük. Könyörülj azokon, akiknek segélykiáltása néma marad; akik emberhez méltatlan körülmények között, hajlék, étel, megbecsülés és szeretet nélkül, félelemben élnek.

Emlékezzél meg, Urunk, mindazokról, akik háborúval, természeti katasztrófákkal sújtott területen élnek. Légy támaszuk és vigaszuk a hozzájuk legközelebb lévőkön keresztül. Adj vigasztalást és újrakezdést azoknak, akik gyászolnak és betegséggel küzdenek. Rendelj segítőársat a bajbajutottak, az erőszaktól szenvedők és a mindennapi élet vitelére képtelen embertársaink mellé. Szárnyad oltalmába ajánljuk azokat, akik mások életét folyamatosan segítik: diakóniai intézményeinket, a segély- és szeretetszolgálatokat, amelyeknek munkatársai a peremre szorultakat is el tudják érni.

Segítsd meg egyházunkat, hogy elérje azokat, akik az ígére, a szentségekre, a tanításra és a te közelségre vágnak. Áldd meg népünket és országunkat is. Maradj velünk bűnbocsátó kegyelmeddel, mert rosszul kimondott szavainkkal, helytelen cselekedeteinkkel, megkopott hitünkkel, ítélkezéssel és gyűlölködéssel megbántottunk téged és másokat is. Adj utunkon újabb irányváltotást, hogy ismét lelkesen cselekedjünk akaratomat, és odafigyelve keresztyén életünkre, hátat fordítsunk a bűnnek.

Hatalmas Urunk! Hallgass meg minket, és részesíts minket kegyelmedben szent Fiad, a mi Urunk, Jézus Krisztus által! Ámen.

EVANGÉLIKUS
Élet

A Magyarországi
Evangélikus Egyház lapja
Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
• Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu)
• Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu)
• Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
• Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUSZÁNNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
• Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.ball@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap ígéje (mariann.matrai@lutheran.hu), FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUSZA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUSZA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazsuzsalutherkiado@gmail.com)
• Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) www.mondat.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
• Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. • Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN II. VASÁRNAP – LK 17,7-10

Istennek szolgálni, hittel működni

Gépies működés. Huszonöt évvel ezelőtt, amikor a jogosítványomat megszereztem, a legnagyobb sikerélményem a vezetés kapcsán a kézfékes indulás volt. Kisebbségre emelkedően könnyedén alkalmaztam a begyakorolt technikát anélkül, hogy akár csak néhány centimétert visszagurult volna az autó. Évtizedek múlva is bizonytalanul tolatok vagy éppen parkolok, de a kézfékes indulás mindig a sikertörténeteim közé tartozott. Ezért is volt szokatlan, amikor autót kellett cserélnem, és először találkoztam az automata kézfékekkel. Meglepően könnyen megszoktam.

Magabiztosan ülök a kormány mögé, mert bármi is történjen, működik, teszi a dolgát. Eddig hiba nélkül, pontosan. Egészen rábízhatom magam. Mindegy, hogy milyenek a külső körülmények, a kellő pillanatban munkába lép, és megtart a legmeredekebb domboldalon is. Természetes, hiszen gép. Nincs más választása. Ezért alkották, így tervezték, nem gondolkodik, nem érez, nem ember, éppen ezért nem vár köszönetet, sem hálát, sem dicséretet.

De mi, emberek érző szívvel, lélekkel születünk, és szükségünk van arra, hogy biztassanak, elismerjék a munkánkat, és motiváljanak, hogy még többet, még jobban tudjunk teljesíteni.

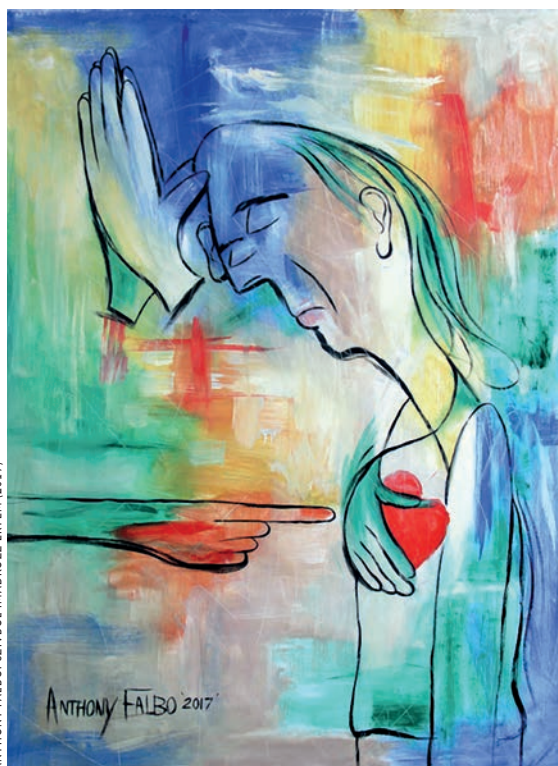
Emberi működés. Ezért is áll tőlünk távol az a kép, amelyet Jézus használ az igeszakaszban. A rabszolga, aki gépiesen teszi a dolgát. Aki nem pihen addig, amíg feladata van. Nem nézi a saját érdekét, hanem mindig másokét tartja a szeme előtt. Nem ad hangot az érzéseinek, nem mutatja a fáradtságot, a fájdalmat, csak teszi a kötelességét anélkül, hogy bármi köszönetet, viszonzást, hálát várhatna. Már-már gépiesen, megbízhatóan, mindig ugyanúgy: mindegy, hogy milyenek a külső körülmények, mindegy, hogy mi zajlik benne legbelül, betölti a feladatát alázattal és kötelességtudóan, mert nincs más út előtte.

Számunkra már teljesen érthetetlen és elfogadhatatlan a rabszolgaság. Mi, akik küzdünk a szabadságunkért, a jogainkért, az elismerésért, sikerért, sőt még a dicsőségért is, nem is értjük, hogyan törődhet bele az ember így a sorsába. Hogyan mondhat

”

le a megbecsülésről, a jogos jussáról, és engedheti, hogy szinte gépiesen működő eszközként tekintsenek rá és használják?

Miért kéri ezt tőlünk Jézus? Miért állít elénk ilyen lehetetlen példát egy sikerorientált világban?

ANTHONY FALBO: SZÍVBŐL, IMÁDKOZZ ÉRTEM (2017)

Isteni működés. A keresztyén szolgálat sokszor valóban nem a látványos eredményekről, a hatalmas, átütő sikerről szól, hanem a csendes, hitből fakadó, alázatos munkáról. Arról az állhatatosságról, amely természetesnek, magától értetődőnek tartja az Istennek és másoknak való szolgálatot. „Növeled a hitünket!” – kéri a megelőző igeszakaszban Jézust a tanítványok. Ez a legfontosabb a mi szolgálatunkhoz is. Ahol hit van, ott megszűnik a gőg, a büszkeség, és alázat, engedelmség lép a helyére, mert az ember meglátja a hatalmas értékét annak, amit Krisztustól kapott. Meglátja, milyen hatalmas kincs az a kegyelem, amely Krisztusban az övé lehet.

Isten nem érdemeink szerint jutalmaz minket, hanem megelőlegezi a kegyelmet. Nem vár semmit cserébe, csupán azt, ami a szívünk-ből jön: a hálával teli, szeretetből

fakadó szolgálatot. Akkor adta értünk Krisztust, mikor még kérni sem tudtunk. Akkor hívott üdvösségre irgalmas szeretetével, amikor a legmélyebben voltunk bűneinkben. A legtöbbet, legdrágábbat adta nekünk és értünk.

Ha elfogadom a kegyelem, a bűnbocsánat, az örök élet ajándékát, megértem azt, hogy viszonznom kell. Teljesítenem kell a feladatomat, kötelességemet Isten elhívott, megszólított szolgájaként úgy, mint akiben megvan a bizonyosság, hogy az igazi dicsőség, a jutalom az örök életben vár rám.

■ KÖSZEGHYNÉ RACZKÓ ZSUSZANNA

Imádkozzunk! Növeled a hitünket, Urunk, hogy alázattal, hittel tudjunk szolgálni neked és embertársainknak. Adj nekünk készséges szívet, hogy a te dicsőségedet hirdessük, ne a magunkét keressük. Add békességedet, hogy szívünk abban reménykedjen, amit te készítesz el gyermekeidnek mennyei országodban. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (augusztus 15.) *Jób ekkor megszólalt, és így felelt az Úrnak: Bizony, könnyelmű voltam! Mit felelhetnék neked? Kezeimet a számra teszem. Jób 40,3–4 (1Kor 15,9–10; Lk 18,9–14; Ef 2,4–10; Zsolt 17)* Isten és Jób különös párbeszéde ez. Jób kérdőre vonja Istent. Nem nyugszik bele a sorsába. Magyarázatot vár arra, hogy miért történtek vele szörnyűségek. Jób kérdései a mi kérdéseink is. Perlekedünk. Nem értjük, mi értelme a szenvedésünknek. Amikor Isten megszólal, Jób a szájjára teszi a kezét. Mit szólhatna? A mindenható Úr alkotta meg az egész élővilágot, és ő az élet és halál ura. Egyszerre érzi Isten fenségét és a saját kicsinységét. Mégis hozzá menekül ő is, és menekülünk mi is, mert ő az egyetlen menedékünk.

Hétfő (augusztus 16.) *Ne nekünk, Uram, ne nekünk, hanem a te nevednek szerezz dicsőséget szeretetedért és hűségédért!* Zsolt 115,1 (Róm 12,3; Mt 23,1–12; 2Kír 19,1–19) A zsoltár a bálványokkal szemben mutatja be Isten képességeit, szeretetét, segítségét. Az ember alkotta szobrok, bálványok nem hallgatják meg az embert, nem járnak, nem látnak. Az ember mégis inkább a saját alkotásában bíz. A bálványokat látó hívő ember szeretné, ha Isten megmutatkozna a hitetlenek számára is, hogy meglássák, ki a valóságos, dicsőséges Isten. Az Atya pedig elküldte az ő Fiát, Jézust, hogy megmutassa dicsőségét. Ez a dicsőség ott a kereszten, a haldokló, meghaló Jézusban mutatkozik meg számunkra. Furcsa paradoxon, hogy Isten egy kivégzőeszközön szerez magának dicsőséget. Mégis kétezer éve a kereszt jelképezi Jézus hatalmát, dicsőségét és egyben Isten csodás szeretetét és irgalmát köztünk.

Kedd (augusztus 17.) *Ne vedd ki számból teljesen az igazság beszédét...* Zsolt 119,43 (2Tim 4,3–4; 1Sám 17,38–51; 2Kír 19,20–37) Az istenhívők mindig is célpontjai lehettek a gúnyolódásnak, a gyalázkodásnak. Ha valaki komolyan veszi a hitét, felvállalja, azt ma is körülvehetik ellenséges, barátságatlan vélemények. A zsoltáros azt kéri Istentől, hogy szabadítsa meg, kegyelmezzon neki, hogy ellenfelei előtt ne szégyenüljön meg, ne legyen gúny tárgya, mert Istenben bíz. Néha attól tartok, hogy már olyan nagy a baj a Földön, hogy nincs, aki helyreállítaná a minket védő egyensúlyt. Mégis annyira reménykedem. Az én imádságom is ez: „Uram, ne szégyeníts meg, könyörülj rajtunk! Te állíts meg azokat az erőket, amelyek bennünk vannak, és a pusztulást szolgálják!”

Szerda (augusztus 18.) *Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, önmagát pedig elveszti vagy romlásba viszi?* Lk 9,25 (Jer 9,22–23; Jn 8,3–11; 2Kír 22,1–13) Sokat

foglalkozom azzal a gondolattal, hogy vajon mikor mondja ki az ember, hogy elég: nem kell több haszon, pénz, hatalom. Mikor vesszük észre, hogy ha kiszipolyozzuk a földet, az óceánokat, ha mindent megszerzünk magunknak, és pénzzé tesszük, az a pusztulásunkhoz vezet? Mi az, ami ezt a telhetetlenséget okozza? Élet ez még? Erről álmodott Isten, amikor megteremtette az embert? Jézus mondata miért nem jözanít ki bennünket? Mit használ ez a nagy hajsza, amelyben élünk? Mi a hasznunk abból, hogy ma van, de holnap nem lesz semmi?

Csütörtök (augusztus 19.) *Dávid és egész Izráel szent táncot járt Isten színe előtt teljes erővel, énekelve, citera, lant, dob, cintányér és harsona kíséretével.* 1Krón 13,8 (Fil 4,4–5; 1Pt 5,1–5; 2Kír 22,14–23,3) A napközis táborban néhány kedves táncot tanultunk a templomban. Nem ment valami fényesen. Mintha mind szégyelltük volna, hogy táncolunk. Evangélikus hagyományunktól távol áll az ilyen jellegű öröm kifejezése. Pedig milyen önfeléd Dávid király öröme! A szövetség ládája Jeruzsálembé került. Ez neki azt jelentette, hogy Isten jelen lesz ott, ahol a király uralkodik. Vajon mi képesek vagyunk ujjongva, dallal, énekkel, táncsal köszönteni Istent?

Péntek (augusztus 20.) *Istennek ereje van ahhoz, hogy megsejtsen vagy elbuktasson.* 2Krón 25,8b (Róm 8,34; Lk 22,54–62; 2Kír 23,4–25) Izráel történelemszemléletéhez hozzátartozott az a nézet, hogy Isten adja a királynak a hatalmat, ő segíti a csatában, és elbuktatja, megfosztja hatalmától azt az uralkodót, aki nem őt szolgálja, nem benne bíz. Isten a történelem ura. Már a mi életünkben is olyan hatalmak és rezsimek buktak meg, amelyeknek a végét elképzelni sem tudtuk. Csak Isten irgalmából vagyunk, akik vagyunk. Nem a saját dicsőségünkre, hanem mások szolgálatára rendeltettünk.

Szombat (augusztus 21.) *Mielőtt kiáltanak, én már válaszolok, még beszélnék, én már meghallgatom.* Ézs 65,24 (Róm 5,8; Ézs 26,1–6; 2Kír 23,26–37) Amikor az unokáim eljönnek hozzánk, tud nagy hangzavar lenni. Mindketten egyszerre akarnak valamit elmondani, kérni, beszélni. Ugyanez van olykor egy táborban is. Minden gyerek egyszerre beszél, és én nem tudom követni, hogy kinek mit válaszoljak. Micsoda türelme van Istennek, hogy mindnyájunkat meghallgasson! Milyen készségesen hajol felénk! Nem baj, ha nagy a ricsaj, csak legyen, aki beszél hozzá, legyen, aki kiált érte.

OLVASSON KÖNYVET NYÁRON IS!

Július 15-től augusztus 15-ig

20% kedvezménnyel kapható könyveinket

keresse a **Luther Kiadó** könyvesboltjában és

webáruházában!

www.lutherkiado.hu

Evangelikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

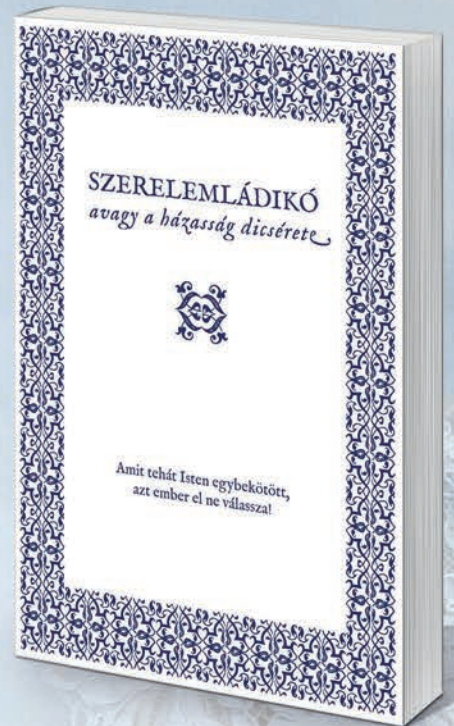

Nászajándék-akció

A
SZERELEMLÁDIKÓ,
avagy a házasság dicsérete

című kötet

20% kedvezménnyel kapható
könyvesboltunkban és
webáruházunkban
augusztus 31-ig.

www.lutherkiado.hu

Evangelikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518